

ETT EU DÄR ALLA VILL VARA MED

RAPPORT AV SMAIL HABUL

Rapportens författare är Smail Habul, som är ordförande för Malmö MUF. Smail studerar vid Lunds universitet där han för närvarande skriver kandidatuppsats i praktisk filosofi och har även för avsikt att till våren även påbörja arbetet med sin kandidatuppsats i europastudier med humanistisk profil. Han nås på habulsmail@gmail.com.

Rapporten är skriven självständigt av författaren. Moderata Ungdomsförbundet delar inte nödvändigtvis alla åsikter som förs fram.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	1
INLEDNING	3
MILJÖ OCH KLIMAT	6
GRÖN OMSTÄLLNING OCH TEKNIKNEUTRALITET	7
<i>SLUTSATS</i>	11
UTSLÄPPSRÄTTER	13
<i>SLUTSATS</i>	16
VILKA ÅTGÄRDER ÄR EFFEKTIVA, KAN EN SKATT PÅ KOLDIOXID RÄTTFÄRDIGAS?	17
<i>FÖRBUDSDOKTRINEN</i>	17
<i>INCITAMENTSSKAPANDE GENOM SKATTEREDUKTIONER</i>	19
<i>PUNKTSKATTER OCH EUROPEISK KOLDIOXIDSKATT</i>	20
TILLVÄXT - EN KONTINENT FÖR INNOVATION OCH RIKEDOM	23
ENERGIPOLITIK	25
3.1.1 <i>SLUTSATSER</i>	27
MARKNADSLIBERALISM OCH FRIHANDEL	29
<i>FRIHANDELSAVTAL MED USA - MÖJLIGHETER OCH HINDER</i>	29
<i>SLUTSATSER</i>	32
<i>FRIHANDELSAVTAL MED INDIEN</i>	33
<i>SLUTSATSER</i>	35
UNIVERSITET OCH INNOVATION.....	35
<i>VAD GÖRS IDAG?</i>	36
<i>SLUTSATSER</i>	37
EUROPEISK FÖRSVARSPOLITIK	39
REFERENSFÖRTÄCKNING:	48

INLEDNING

“World peace cannot be safeguarded without the making of creative efforts proportionate to the dangers which threaten it.” “Europe will not be made all at once, or according to a single plan. It will be built through concrete achievements which first create a de facto solidarity.”¹

Det som kom att bli det europeiska projektet för fred genom ömsesidigt beroende och gynnsamhet har med tiden utvecklats i flera olika riktningar. Från kol-och stålunionens² funktion att kontrollera produktionen av krigsmaterial mellan framför allt de två europeiska stormakterna Tyskland och Frankrike, till att därefter bli en frihandelsunion och slutgiltigen en gemensam yttre gräns med fri rörlighet, marknad och överstatlig policyutveckling. Genom dessa steg mot ett mer enat Europa så har det europeiska projektet visat sig vara ytterst starkt i att främja ekonomisk tillväxt och gemensam politisk agenda både på kontinenten men även gentemot världen.

I takt med att järnridån föll och Europa öppnades upp så spelade ännu en gång det europeiska samarbetet en central roll i att främja fred, gemenskap och ekonomisk tillväxt på kontinenten. Efter decennium som för många hade präglats av planekonomi, polisstat och förtryck av grundläggande demokratiska rättigheter så stod land efter land och knackade på den europeiska gemenskapens dörr. Alla ville vara med och det europeiska samarbetet möjliggjorde genom frihandel och intraregionalt samarbete för en astronomisk ekonomisk tillväxt som på kort tid lyckades suddas ut de spår det kommunistiska förtrycket hade lämnat. Här konkretiserades den fria marknadens och det öppna Europas styrka till något som upplevdes som gynnsamt för alla och en idéer värda att ansluta sig till. Länder som Tjeckien, Slovakien och Polen lyckades genom stark europeisk samverkan snabbt liberalisera sina demokratier och få fart på sina ekonomier i ravinartad takt och idag ser vi resultatet av det här i att bland annat Tjeckien idag har högre BNP per capita och starkare ekonomi än bland annat länder som Portugal och Spanien. Tidigt 90-tal verkade det därmed som att

¹ European Union, 'Schuman declaration May 1950', European Union, N.d, https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_en, (accessed 7 Juni 2023).

marknadsekonomin, demokratin och idén om ett fritt Europa hade segrat. Den liberalkonservative statsvetaren Francis Fukuyama benämnde därmed den här tiden som "historiens slut"³. Längre verkade det så, men med facit i hand så ser vi att opinionen i många delar av Europa börjar skifta och i takt med att högerextrema rörelser fått ett uppsving i kombinationen med ett allt hårdare debattläge så har de ideal och principer som den Europeiska unionen vilar på börjat ifrågasättas på flera håll. I länder såsom Ungern och Polen som strax efter sin demokratisering entusiastiskt såg på det europeiska samarbetet och det fria Europa nu uttrycker sig ifrågasättande mot grundläggande liberala värderingar och den Europeiska unionens legitimitet.

Varför och hur den här utvecklingen av en EU-skeptisk idéerörelse har vuxit fram kan man få olika svar på beroende var man kollar. Men ett tydligt genomgående tema i det här är att det till stor del inte enbart är ideologiskt, utan även pragmatiskt motiverat från olika håll. I takt med den europeiska apparaten alltmer centraliserats och gått i en legislativ riktning så har också missnöjet gentemot makten i Bryssel ökat. Den ursprungliga neo-funktionalistiska tanken har därmed utmanats och principen om "suveräna länder i samverkan för fred och ömsesidigt beroende" har alltmer börjat likna ett överstatligt organ. För vissa kan det anses vara en naturlig del av EU:s framtida process, men för andra har detta uppenbarligen orsakat en stark skepsis gentemot det europeiska samarbetet. Att mycket av det som den Europeiska unionen idag faktiskt har makt över är det förståeligt att man kan känna viss frustration. Med anledning av detta så är det därför av allra största vikt att EU återigen hittar sin "USP" och visar varför den strategiskt mest gynnsamma vägen framåt ligger i mer samarbete och inte mindre. Precis som den ekonomiska tillväxten var en morot för stater under uppbyggnad på 90-talet så måste budskapet revideras och anpassas efter vår tid och vår tids utmaningar. Ska EU även i framtiden kunna göra anspråk på att växa och öka sitt inflytande, så måste också EU visa att man är kapabla till att ta sig an vår tids stora utmaningar, och underlätta både den ekonomiska och miljömässiga omställningen som står framför oss. Hur bygger vi ett EU där alla vill vara med?

³ F. Fukuyama, 'The end of history?', The National Interest, vol. 16, 1989, p. 3-19

Syftet med den här rapporten att kartlägga delar av EU:s centrala policyutveckling kopplat till vår tids stora politiska utmaningar med ett särskilt fokus på klimat och tillväxt för att i ett slutgiltigt skede komma föreslå ytterligare reformer för att stärka EUs roll i att bekämpa våra gemensamma kontinentala och globala utmaningar. Frågor som kommer att behandlas i rapporten är följande:

Hur behöver EU agera för att möta klimatkrisen på ett globalt plan?

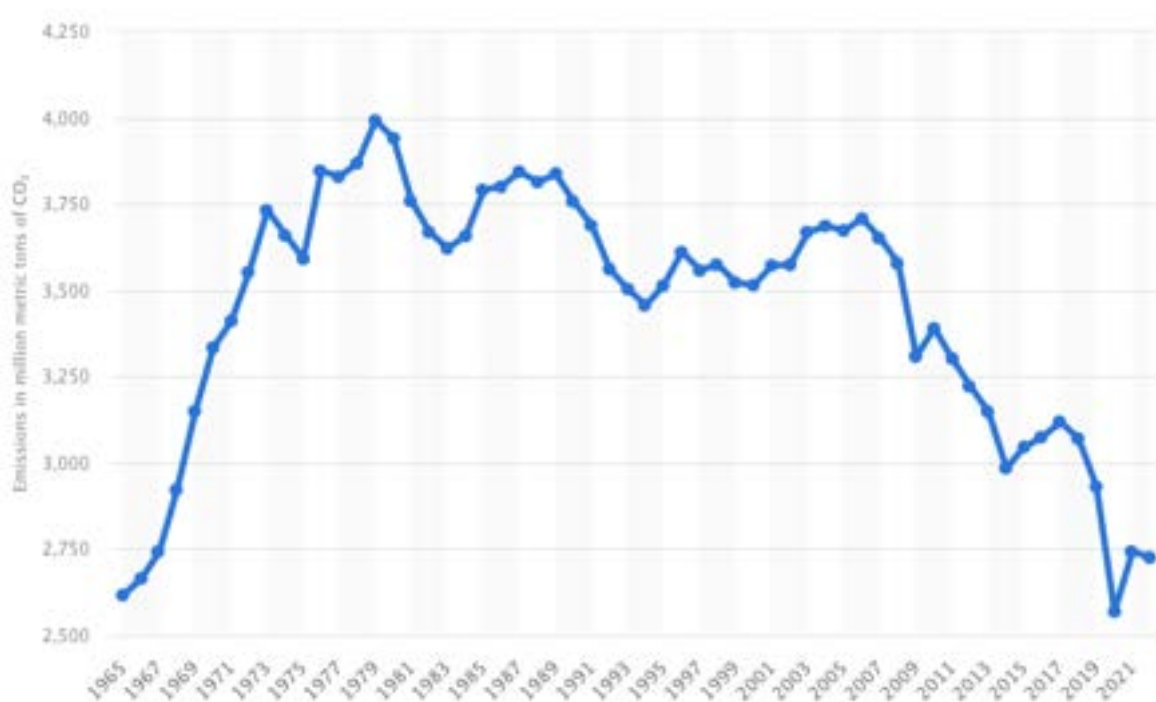
Hur säkerställer vi fortsatt europeisk ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft trots ambitiösa klimatmål?

Hur kan EU vända den negativa tillväxttrend på kontinenten som vi sett de senaste 15 åren?

Hur kan EU:s militära beredskap och försvarspolitik förbättras?

MILJÖ OCH KLIMAT

Det europeiska samarbete är onekligen unikt och bär med sig en oändlig potential i att genom samverkan kunna dra flera olika länder i samma riktning. När det kommer till grön omställning och klimatfrågan har EU visat stor ambition och strävan i att vilja vara världsledande i att driva på för en mer hållbar framtid. Detta har i stor utsträckning visat sig varit framgångsrikt. I grafen nedan går det tydligt att utläsa den dramatiska sänkningen av koldioxidutsläpp i Europa sedan millennieskifte.

4

Till stor del så har EUs ambitiösa målsättningar kring klimatet visat sig vara framgångsrika och i symbios med att många av medlemsländerna också tagit sitt individuella ansvar genom sin inhemska politik och lagstiftning så har många framsteg gjorts möjliga. Däremot ser vi tydligt idag hur klimatfrågan alltmer och mer börjar uppröra. Som följd av skenande elpriser, gaspriser och drivmedelspriser på kontinenten så anses omställningen vara "för dyr" och den progressiva klimatpolitiken blir då

⁴ Statista. *Carbon dioxide emissions in the European Union from 1965 to 2021*
<https://www.statista.com/statistics/450017/co2-emissions-europe-eurasia/>

syndabocken. För att motverka splittring och regression i frågan så behöver EUs politik därmed också bli mer rimlig, verklighetsförankrad och inriktad på tydliga resultat. Det betyder att EU behöver satsa stort där största möjliga effekt kan åstadkommas för minsta möjliga kostnad, utan den insikten så kommer ambition och målsättning aldrig att spela någon roll. Därmed behöver EUs arbete gentemot klimatfrågan bygga på marknadsmekanismer och incitament som gör det attraktivt för företag att bidra till den gröna omställning. Den behöver i så hög utsträckning som möjligt vara teknikneutral för att främja alla typer av fossilfri energiproduktion samt stärka förutsättningarna för en grön innovation genom en stärkt marknad fri från politisk klåfingrighet.

GRÖN OMSTÄLLNING OCH TEKNIKNEUTRALITET

EGD (European Green Deal) är ett av de mest omfattande projekten i syfte att främja grön omställning i världen. Under EU Green Deal ingår flera olika mål som sträcker sig över flera olika politiska områden och delar av marknaden. Därmed kan det i praktiken bli ganska svårt att förstå sig på vad det egentligen innebär och hur och varför olika politiska områden berörs. I grund och botten så är EGD ett paraplybegrepp som omfattar flera olika av de förslag som arbetar i syfte att uppfylla de primära målen i EGD som är att:

- EU:s ska minska utsläppen i Europa med 55% fram till 2030
- Europa ska vara helt klimatneutralt 2030.

Andra effekter som EU hoppas att EGD ska medföra är:

- Skapa jobb och tillväxt
- Åtgärda elbrist
- Förbättra hälsa och välmående
- Minska EU:s behov av att importera el från andra delar av världen⁵

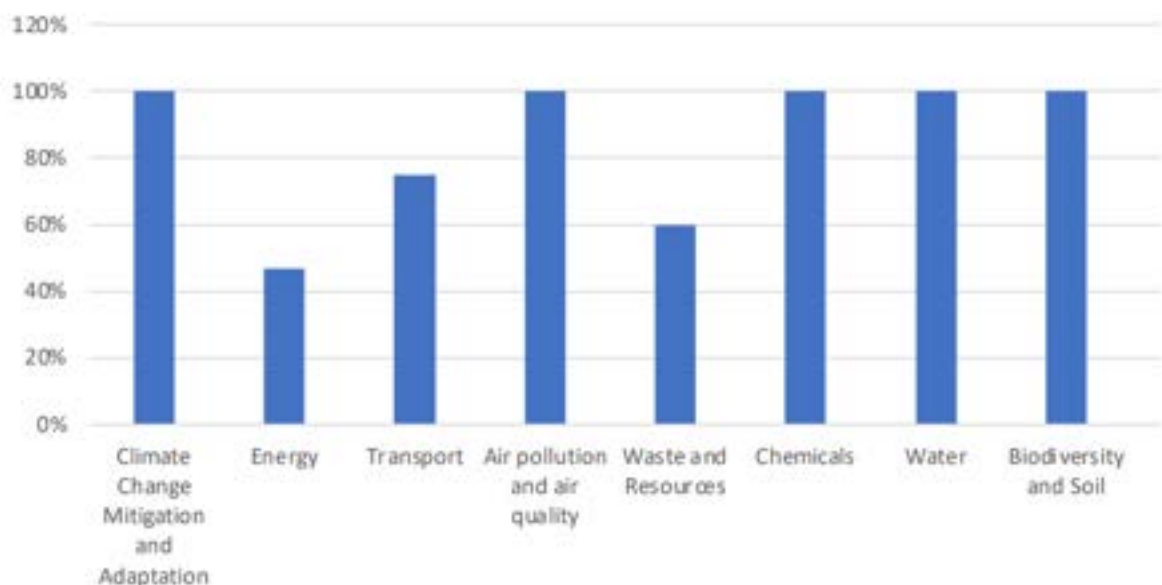
⁵ European Commission, 'Delivering the European Green Deal', European Commission, N.d , (accessed 7 Juni 2023).

Med dessa indikatorer som grund så hoppas EU att EGD ska vara en drivande motor i att säkerställa både tillväxt och grön omställning i Europa. Vidare så har EGD inneburit att flera olika politikområden som omfattas under dess paraply också:

- Transport
- Energi
- Bostäder
- Klimat
- Miljö och hav
- Jordbruk
- Industri

Ett problem som dock ofta EU anklagats för genom åren är den byråkratiska detaljstyrningen. EGD är inget undantag och i många av de mål som EU antagit respekteras inte teknikneutralitet och tilltro till marknaden i tillräckligt hög utsträckning.

Figuren nedan visar hur stor andel av de målen som presenterats under respektive område som är klimatneutrala

6

⁶ C. Sandström, EUs gröna giv ger gröna bubblor, Timbro, 2022, p.8

Tydligt är det att just energi är det område där andelen teknikneutrala mål är som lägst, och mindre än hälften av målen är teknikneutrala i sin formulering. Detta är onekligen problematiskt i synnerhet med facit i hand, där vi har sett hur elpriserna skjutit i höjden och detta kraftigt drabbat både europeiska hushåll och företag. I ett sådant läge finns det inte utrymme för att "pick and chose" utan all fossilfri elproduktion måste ges lika villkor att kunna vara en del av EU:s energi-mix, för att potentiellt kunna bidra till lägre elkostnader och minskat beroende av import från omvärlden. Utöver att majoriteten av målen saknar teknikneutrala formuleringar så blir EU:s energipolicy än mer häpnadsväckande när man ser till vilka energislag som prioriteras. Där är det nämligen tydligt att vätgas och havsbaserad vindkraft är de energislag som ges ett särskilt fokus för EU:s framtida energiförsörjning. Två energislag som redan idag är djupt omdebatterade över huruvida de ens är möjliga att förlita sig på eller någonsin kommer vara.

När det kommer till den havsbaserade vindkraften finns det tydliga exempel på hemmaplan som indikerar för varför det kan uppstå komplikationer med en sådan satsning. Först och främst så finns det ett enormt motstånd från privatpersoner. Visst ska klimatet gå före någons havsutsikt, men om det kortsiktiga resultatet av klimatpolitiken blir att uppröra folk snarare än att få med de på tåget, då blir den långsiktiga visionen svår att nå. Vidare så finns det säkerhetsrisker och försvarsaspekter att ta i hänsyn när stora delar av kontinentens kustlinjer kommer att vara täckta av livsnödvändig infrastruktur. Därtill är den havsbaserade vindkraften oftast betydligt dyrare än vad som framställs och dess egentliga livslängd beräknas vara 15 år snarare än de 30 år som EU räknat med, baserat på erfarenheter från Storbritannien.⁷

Därtill finns det även en problematik i att öronmärka stora delar av EUs klimatsubventioner till ett energislag som inte ens är möjligt för stora delar av kontinenten att satsa på. Länder utan kust i bland annat centrala Europa behöver också ges incitament att kunna investera i fossilfria energislag även hos sig. Det är så vi på sikt skapar en stabil elmarknad och minskar beroendet av importerad el. Om havsbaserad vindkraft är framtiden samtidigt som stora delar av Europa saknar kust så kommer

⁷ C. Sandström, EUs gröna giv ger gröna bubblor, Timbro, 2023, p.10

kostnaden för att ansluta dessa vindkraftverk till elnätet och bygga upp det på ett sätt som gör elen möjlig att transportera så pass omfattande att dess effekt/kostnad-ration blir orättfärdigad.

Utöver den havsbaserade vindkraften så har även vätgas givits särskild prioritet av EU. EU planerar att satsa 430 miljarder euro på vätgas över en tioårsperiod⁸. Huruvida vätgas är tillförlitligt som ett av framtidens stora energislag är omdiskuterat. Det finns mycket som pekar på att vätgasen i framtiden kan komma att utgöra ett bra alternativ till fossila drivmedel och även användas som substitut i industrier som inte har möjligheten att elektrifieras. Samtidigt så finns det även stora problem med vätgasproduktionen idag då den ofta kräver stora mängder koldioxidutsläpp för att kunna genomföras. I den vetenskapliga tidskriften Nature skriver redaktören följande:

Policymakers should beware potential unintended negative consequences for both people and the planet from an overwrought dash for hydrogen. Most hydrogen is currently made by processes — such as steam reformation of natural gas (methane) — that produce large amounts of CO₂ as a by-product. Although 'green' hydrogen can be made by using electricity from renewable sources to split water molecules, this process is costly compared with more conventional production methods.⁹

Därmed blir en omfattande vätgassatsning utan en välgenomtänkt strategi för hur denna ska genomföras kontraproduktiv. Först och främst utifrån att dess omfattning av var och hur det kan användas anses vara begränsat samt att vätgasproduktion utan tydliga riktlinjer riskerar att fortsatt bidra till utsläpp av koldioxid.

⁸C. Sandström, EUs gröna giv ger gröna bubblor, Timbro, 2023.

⁹Nature, 'Overhyping hydrogen as a fuel risks endangering net-zero goals', Nature, 16-11-2023, (hämtad 27 juni 2023).<https://www.nature.com/articles/d41586-022-03693-6>

SLUTSATS

Genom åren har EU:s klimatpolitik bevisligen bidragit till att minska de totala utsläppen på kontinenten. Detta kan inte ses som något annat än ett facit på att internationellt samarbete är nyckeln i att bekämpa de globala utsläppen och ta oss mot en grönare framtid. Däremot ser vi också samtidigt hur EU i allt högre grad börjar lägga sig i mer på den fria marknaden och styra klimatpolitiken och innovationen utifrån teknikspecifika mål och detaljinriktade strategier. Ska EU:s klimatmål gå att uppnå och samtidigt främja en energiproduktion som är tillförlitlig och långsiktigt hållbar så krävs det dock en annan inriktning.

För att EU på sikt ska kunna ha en fossilfri elproduktion så krävs det att man från legislativt håll slutar stirra sig blint på sådant som varken är beprövat eller kostnadseffektivt, utan i ett inledande skede prioriterar sådan energiproduktion som med säkerhet kan möta de både kostnadsmässiga, produktionsmässiga och hållbarhetsmässiga kraven som är nödvändiga för att genomföra en omställning som varken blir tillväxthämmande eller skapar ohållbara incitamentsstrukturer som är dömda att implodera.

Som exempel så hade de 430 miljarder euro som EU satsar på vätgas över de kommande 10 åren kunnat bygga planerbar fossilfri elproduktion som motsvarar 2/3 av EU:s fossila elproduktion inom EU på ett år.¹⁰ Därefter kan man komplettera energimixen med ytterligare energislag som kräver mer forskning och tid för att uppnå önskad kapacitet.

Förslag kopplade till avsnittet:

- EU:s Klimatmål bör i högre grad än idag vara teknikneutrala i sin formulering
- EU:s subventioner och riktade bidrag ämnade att främja grön och fossilfri energiproduktion bör vara teknikneutrala i sin formulering för att främja alla typer av grön innovation

¹⁰ C. Sandström, EUs gröna giv ger gröna bubblor, Timbro, 2023, p.12

- Regler för subventionering av vätgas bör på sikt harmoniseras globalt för att främja fossilfri produktion av vätgas

UTSLÄPPSRÄTTER

European emissions trading system (ETS) infördes år 2005 i syfte att skapa en marknad för att handla med utsläppsrätter och minska industriernas och länders utsläpp av växthusgaser. Utsläppsrätter fungerar förenklat som "licenser" man köper för att få lov att släppa ut växthusgaser. Genom att kunna sälja och tjäna pengar på sina utsläppsrätter skapas det på den här marknaden incitament för att minska sina utsläpp i syfte att kunna tjäna pengar på sina utsläppsrätter istället. Med tiden så minskar antalet utsläppsrätter vilket gör att priset på dessa ökar, vilket skapar ytterligare incitament till att investera i grön energi istället. Efter varje år måste samtliga operatörer anslutna till ETS lämna över en mängd utsläppsrätter för att täcka sitt totala årliga utsläpp, om man misslyckas med detta så tvingas aktörerna att betala böter. De som däremot lyckas täcka sina utsläpp får antingen behålla sina utsläppsrätter för att använda i framtiden eller för att sälja vidare dem¹¹. Detta skapar en väldigt bra incitamentsstruktur för att gå mot en grön omställning samtidigt som det är ett av de mest kostnadseffektiva sätten att göra det på. Liknande system finns i stora delar av världen och globalt sett så har utsläppsrätter visat sig vara ett av de mest effektiva sätten att minska utsläpp av växthusgaser på.

From an economic point of view, the trading of carbon certificates on markets such as the EU Emissions Trading System is the cheapest method of achieving climate protection: improvements in terms of global warming abatement at the lowest possible cost. ¹²

Utsläppsrätterna är därmed ett praktexempel på hur marknad och klimatpolitik inte alltid behöver ske på bekostnad av varandra utan där en symbios faktiskt är det absolut bästa alternativet. Däremot finns det också problem med ETS idag. Även om systemet visat sig vara användbart och effektivt i de sektorer som omfattas av det så täcker ETS idag upp en alldeles för liten andel av EU:s utsläpp. Enligt EU så omfattas ca. 40% av EU:s utsläpp av växthusgaser idag av ETS¹³. Detta är alldeles för lite om man på allvar vill utnyttja

¹¹ European Commission, 'EU Emissions Trading System (EU ETS)', European Commission, N.d , (accessed 1 July 2023)

¹² P.J.J. Welfens, Global Climate Change Policy: Analysis, Economic Efficiency Issues and International Cooperation, 1st ed., Cham, Springer International Publishing : Imprint: Palgrave Macmillan,, 2022, p. 249.

¹³ European Commission, 'EU Emissions Trading System (EU ETS)', European Commission, N.d , (accessed 1 July 2023)

systemets fulla potential och sänka utsläppen över ett större span av sektorer. Kalifornien är däremot ett framgångsexempel att lära sig av, där täcker deras handel med utsläppsrätter ca. 85% av de totala utsläppen av växthusgaser¹⁴. Detta visar både att EU gör något allvarligt fel idag, samtidigt som det bevisar potentialen som finns att hämta om man gör rätt.

Ett stort problem med ETS idag är att priset på utsläppsrätter i EU är alldeles för volatilt. Enligt Welfens beror fluktuationen i prissättning till stor del på att EU genom olika ageranden lägger sig i ETS marknad för mycket. Welfens skriver:

If the state interferes in the emissions trading sector with extra intervention, this weakens and destabilizes the signaling power of the certificate trading system; this damages climate protection.¹⁵

Vidare skriver Welfens även att detta till stor del beror på handeln med utsläppsrätter både i EU och Tyskland specifikt som en stor anledning till att stabiliteten på marknaden rubbas:

a considerable instability of certificate prices can occur, partly due to additional interventions by the state. With regard to the EU, and Germany in particular, one can point here to the enormous extra intervention of the so-called German Coal Commission, which is apparently supported by parts of the federal government in Berlin in ignorance of the relevant contributions to the specialist literature.¹⁶

Det är tydligt att både Tysklands och EU:s tendenser att lägga sig i handeln med utsläppsrätter till stor del ligger till grund för utsläppsrätternas oförutsägbara prissättning. Ska ETS kunna utökas så måste även de aktörer som faller under dess paraply också känna en tilltro till systemet. Förutsägbarheten och fungerande

¹⁴ P.J.J. Welfens, *Global Climate Change Policy: Analysis, Economic Efficiency Issues and International Cooperation*, 1st ed., Cham, Springer International Publishing : Imprint: Palgrave Macmillan,, 2022, p.397.

¹⁵ P.J.J. Welfens, *Global Climate Change Policy: Analysis, Economic Efficiency Issues and International Cooperation*, 1st ed., Cham, Springer International Publishing : Imprint: Palgrave Macmillan,, 2022, p. 51.

¹⁶ P.J.J. Welfens, *Global Climate Change Policy: Analysis, Economic Efficiency Issues and International Cooperation*, 1st ed., Cham, Springer International Publishing : Imprint: Palgrave Macmillan,, 2022, p. 252.

marknadsmekanismer ökar incitamenten till att aktivt delta i handeln av utsläppsrätter vilket stärker systemet och i sin tur räddar miljön. Därför behöver ETS reformeras för att förhindra både behovet av och praktiserandet av politisk klåfingrighet på marknaden.

Som tidigare påpekat så är Kalifornien ett framgångsexempel när det kommer till handel med utsläppsrätter. Där har man genom ett tydligt ramverk lyckats etablera en ordning där marknaden på ett effektivt sätt kan anpassa sig efter systemet och anpassa sin produktion utifrån de premisser som ligger till grund för handeln. Istället för att lägga sig i och kontinuerligt och justera prissättningen utifrån behov så har man i Kalifornien valt att implementera ett minimumpris per ton koldioxid. Detta gör att volatiliteten minskar och aktörerna som omfattas av handeln med utsläppsrätterna får agera fritt enligt ett tydligt ramverk och känna en förutsägbarhet inför marknadens mekanismer. En marknad är en marknad, och oavsett om dens huvudsakliga syfte är att vara en klimatåtgärd så styrs den effektivast enligt samma mekanismer som alla andra marknader gör det vill säga genom fri agens, tydliga ramar och regler och minimal statlig inblandning.

Även om ETS behöver förbättras så är det ett system som i allra högsta grad bör bevaras och förvaltas då det är belagt som en av de mest effektiva åtgärderna för att minska utsläpp. EU har till viss del redan kommit till den insikten och med fit for 55 kommer flera mål som går i den riktningen som lyfts i den här rapporten. Men i takt med att ETS stärks så behövs också en samlad strategi från EU håll att driva på för en global samordning med handeln av utsläppsrätter för att uppnå maximal effekt på ett globalt plan. I takt med att systemet stärks så bör även fler länder ges möjlighet att ansluta sig till det och handeln och dess utformning bör harmoniseras även utanför EU:s gränser. Ett första steg bör förslagsvis vara att inkludera angränsande länder till unionen inom ETS, på så vis kan vi stärka systemet och även ytterligare minska kontinentens utsläpp, till stor del eftersom att de länder som idag inte omfattas av ETS är länder som inte omfattas under varken EGD eller andra gemensamma projekt i syfte att driva på för grön omställning. Vidare bör även EU ha som ambition att driva på för ytterligare harmonisering av handeln med utsläppsrätter med andra utvecklade länder såsom Japan och Sydkorea för att stärka handeln med utsläppsrätters globala effekter, och möjligtvis även bidra till lägre kostnader för systemet. Genom ett globalt system för handel med utsläppsrätter vidgas därmed även möjligheterna för att succesivt integrera andra storproducenter såsom till

exempel Indien. I takt med att globala påtryckningar för omställning ökar och handeln med utsläppsrätter förenklas och integreras globalt så kan incitamenten för länder som Indien att ansluta sig till ett sådant system öka vilket i sin tur kommer få en enorm effekt på de globala utsläppen.

SLUTSATS

När handel med utsläppsrätter utformas på rätt sätt så är det den i särklass mest effektiva åtgärden för att minska utsläpp. Men precis som vilken annan marknad som helst så försvagas den när statlig intervention skapar oförutsägbarhet. ETS behöver stärkas genom tydligare ramar och minskad inblandning från EU håll. Vidare så behöver ETS komma att täcka upp för en större del av EU:s utsläpp och täcka fler sektorer, för att stärka systemets effekt.

Förslag kopplade till avsnittet

- ETS bör täcka upp för minst 90% av EU:s utsläpp
- För att ETS ska kunna fungera så effektivt som möjligt behöver EU sluta lägga sig i marknaden kontinuerligt
- Politisk intervention skapar oförutsägbarhet i ETS och avskräcker aktörer från att delta i handeln
- EU bör arbeta för att integrera ETS med andra system för utsläppsrätter i världen i syfte att minska utsläppen på global nivå, förslagsvis G20-länder
- EU bör jobba för att integrera ETS med motsvarande system i Japan och Sydkorea i syfte att successivt bredda handeln med utsläppsrätter med Asien

VILKA ÅTGÄRDER ÄR EFFEKTIVA, KAN EN SKATT PÅ KOLDIOXID RÄTTFÄRDIGAS?

När det kommer till klimatpolitik kan denna bedrivas på flera olika sätt. Beroende på vart man står ideologiskt eller vilket mål man har som sitt primära så kan olika tillvägagångssätt för att försöka minska utsläppen vara nära till hands. Några av de tillvägagångssätten som är allra mest använda idag kan kort beskrivas som följande:

- Olika typer av förbud. Tex. Förbud av diesel och bensindrivna bilar
- Punktskatter. Tex. Kemikalieskatt, koldioxidskatt etc.
- Incitamentsskapande genom skattereduktioner eller subventioner.

I grund och botten är målet med all klimatpolitik detsamma, dvs. att minska utsläpp så mycket som möjligt på ett så effektivt sätt som möjligt. Men som medborgare både av EU och Sverige kan det ibland kännas förvirrande när olika röster lyfter vitt skilda typer av förslag. Kan alla verkligen effektiva? Vilken typ av klimatpolitik är egentligen mest effektiv?

I det här avsnittet kommer den frågan att behandlas ur ett EU-perspektiv och särskild vikt kommer även att läggas vid huruvida en koldioxidskatt på EU nivå kan anses vara ett effektivt verktyg för att minska utsläppen på kontinenten.

FÖRBUDSDOKTRINEN

Ett exempel på den här typen av klimatpolitik är EU:s beslut att förbjuda all försäljning av diesel-och bensinbilar från och med år 2035¹⁷. Detta är ett förslag som möts av olika typer av reaktioner och kan stämplas med olika för och nackdelar. På ett sätt så är det positivt att EU tar tag i utsläppen kopplade till transportsektorn genom att ha som ambition att framtidens fordonsflotta blir primärt fossilfri. Samtidigt är denna typ av lagstiftning och reform extremt kostsam i förhållande till dess faktiska effekter för klimatet. Welfens formulerar det enligt följande:

¹⁷ European Union, 'EU ban on the sale of new petrol and diesel cars from 2035 explained', European Union, 20-06-2023, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/economy/20221019STO44572/eu-ban-on-sale-of-new-petrol-and-diesel-cars-from-2035-explained> (accessed 5 July 2023).

In the case of consumption reduction targets for the car fleet produced by automotive companies. Targets are set until 2030. From an economic point of view, this approach makes little sense and is relatively inefficient—it becomes, for example, visible in an unnecessary increase in the price of cars where the cost of reducing emissions by one ton of CO₂ is enormously expensive compared with other sectors.¹⁸

Vidare så är effekterna av sådana reformer väldigt långsiktiga och svårt mätbara. Då det med största sannolikhet kommer krävas lång tid innan den samlade fordonsflottan är helt utbytt så effekterna av en fossilfri fordonsflotta att dröja. Vidare så löper en marknad av enbart eldrivna bilar risken att bli allt för konkurrensfri samtidigt som den på studs ökade efterfrågan på nödvändiga metaller och mineraler riskerar att driva upp priserna och göra omställningen otillgänglig för privatpersoner och många företag. Ser man bara till elbilspriserna i USA och EU och deras utveckling så ökade priserna under de 8 åren 2011-2019 med 42% i Europa och 55% i USA trots det kraftigt ökade utbudet¹⁹. Även fast produktionen av elbilar tagit fart ännu kraftigare sedan dess så ser vi fortfarande en ökning på totalen, trots att fler lågprisalternativ tillgängliggörs.

”Förbudsdoktrinen” kräver därmed ett redan färdigt, tillgängligt och tillförlitligt alternativ för att få önskad kostnadsmässig effekt. Annars riskerar omställningen snarare att hämmas i takt med att aktörer på grund av extremt offensiv lagstiftning på visa håll inte har råd att ställa om på andra.

¹⁸ P.J.J. Welfens, *Global Climate Change Policy: Analysis, Economic Efficiency Issues and International Cooperation*, 1st ed., Cham, Springer International Publishing : Imprint: Palgrave Macmillan,, 2022, p. 202.

¹⁹ Felipe Munoz, 'EV prices have been growing during the last 8 years' , Jato, 12-12-2019 , <https://www.jato.com/ev-prices-have-been-growing-during-the-last-8-years/> (accessed 6 July 2023). /

INCITAMENTSSKAPANDE GENOM SKATTEREDUKTIONER

Denna metod kan visa sig vara effektiv i sameffekt med andra klimatåtgärder av den enkla anledningen att den är billig. I syfte att minska utsläpp så är den absolut mest centrala aktören **industrierna och företagen, det är här majoriteten av alla utsläpp sker men** även här innovation och teknisk utveckling frodas. Forskning visar på att det finns ett starkt samband mellan låg företagsskatt och företagens vilja att ställa om. Detta för att det utan repressivitet ger skapar ekonomiska förutsättningar att ställa om. Risker med förbud och skatter är att det signalerar att när man har "betalat" så har man gjort sitt. Då är insatsen för klimatet redan gjord med andra ord. Detta är en ytterst ineffektiv väg då det är i den privata sektorn som framtidens teknologi och innovation skapas, inte genom en pengahög i någon statskassa

På en nationell nivå så kan detta göras genom att bland annat undanta vissa energislag eller innovationer från skatter i syfte att motivera till användning av dessa. Bland annat kan detta ses tydligt i olika delar av världen där man valt att anpassa fordonsskatten efter utsläppen som bilen medför. I Storbritannien till exempel så beskattas företagsbilar olika beroende på huruvida de drivs på el eller bränsle. Elbilar beskattas enbart med 2% av inköpspriset vid inköp samtidigt som bilar som drivs på fossila bränslen beskattas upp till 37%²⁰. Incitamentsskapande till omställning genom skatter har på flera håll visat sig vara ett effektivt sätt för att driva på för en omställning. EU däremot kan inte jobba exakt på detta vis då än så länge inte har beskattningsrätt. Detta gör att EU:s marknadsincitament blir mer osynliga för konsumenten i form av olika typer av stödpaket till enskilda sektorer och satsningar på vissa typer av teknologier. Genom detta så skapas marknadsincitament där en av de absolut mest centrala aktörerna på marknaden, dvs. konsumenten, inte involveras. Även om subventioner inte per definition behöver vara dåliga eller stå i strid mot marknaden, så löper denna typen av satsningar ifall de är för snävt centrerade att skapa onaturliga bubblor som på sikt visar sig medföra konsekvenser.

Därför är det med andra ord för klimatet allra mest fördelaktiga att se till att alla företag har ekonomiska förutsättningar och incitament till att ställa om, inte enbart utvalda

²⁰ Alex Grant, 'What are the tax breaks for electric company cars?', Autocar, 10-08-2023, (accessed 12 august 2023). <https://www.autocar.co.uk/car-news/advice-company-cars/what-are-tax-breaks-electric-company-cars>

sektorer där subventioner och stödpaket kan riktas. ETS som tidigare behandlats i den här rapporten är ett exempel på sådana marknadsincitament. Genom ETS skapas det marknadsmässiga fördelar för företag att ställa om, samtidigt som man genom att reducera sina utsläpp kan sälja sina utsläppsrätter och även tjäna pengar på att minska sina utsläpp.

PUNKTSKATTER OCH EUROPEISK KOLDIOXIDSKATT

En debatt som med allra största säkerhet kommer att väckas alltmer och mer med åren är huruvida EU ska ges beskattningsrätt i syfte att kunna införa en europeisk koldioxidskatt. Detta är en intressant fråga att lyfta då den med allra största säkerhet kommer att vara en vattendelare i den EU-politiska debatten i Europa inom snar framtid. Men hur hade en europeisk koldioxidskatt sett ut? Hade den kunnat vara effektiv? Hur kan en koldioxidskatt hamna i konflikt med andra klimatpolitiska åtgärder?

Sveriges koldioxidskatt

Den svenska koldioxidskatten infördes år 1991 i syfte att minska Sveriges utsläpp av växthusgaser. Den har med åren visat sig ha varit effektiv i Sveriges omställning från fossila bränslen till förnybara alternativ. Sen skatten infördes så har Sveriges utsläpp av växthusgaser minskat med cirka 27% fram till 2021 enligt naturskyddsföreningen²¹. Väldigt mycket av den svenska omställningen tillskrivs därmed koldioxidskatten och den har tagits efter globalt och setts som ett föregångsexempel. Koldioxidskatten i Sverige idag omfattar de sektorer som ännu inte täcks upp av ETS, därmed lyckas man på den svenska marknaden prissätta alla former av koldioxidutsläpp vilket gör att koldioxidskatten och ETS i kombination utgör ett väldigt bra verktyg i att minska industrier och företags utsläpp.

Sveriges koldioxidskatt har därmed betraktats som ett internationellt framgångsexempel, men kan en liknande koldioxidskatt i EU rättfärdigas?

²¹Naturskyddsföreningen, 'Vi fick igenom koldioxidskatten', Naturskyddsföreningen, 16-03-2021, (Hämtad 12 augusti 2023). <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/vi-fick-igenom-koldioxidskatten/>

Koldioxidskatt på EU-nivå

Det finns flera saker att ha i åtanke när man diskuterar en koldioxidskatt på EU-nivå. Först och främst så är det en fråga om principer – är det rättfärdigat att ge EU beskattningsrätt? För det andra – Kan en så omfattande transnationell skatt vara effektiv. Först och främst så bör man noggrant se över huruvida en sådan skatt hade varit praktiskt möjlig och effektiv att införa. Implementeringen av en sådan skatt hade med säkerhet inneburit en stor byråkratisk kostnad. Först och främst måste skattesatsen sättas på en nivå som enhetligt går att rättfärdiga mellan alla medlemsländer. Därefter behövs det en tydlig samordning kring när och hur en sådan skatt ska träda i kraft och hur den eventuellt kan slå mot företag och industrier. För att undvika negativa marknadseffekter som slår mot tillväxten och i förlängningen även den gröna omställningen så kommer ett sådant arbete att behöva genomföras med en oerhörd transparens, för att säkerställa att de som omfattas av en sådan skatt känner en förutsägbarhet inför omställningen. Det allra största problemet däremot är att få EUs medlemsländer att kollektivt enas om en rimlig skattesats och utformning av implementeringen.

A CO₂ tax has the disadvantage that it may end up being technical, complicated and therefore expensive to implement; moreover, it is unclear how a meaningful “tax price structure” can be obtained internationally, for example, in the EU, or indeed on a worldwide basis.²²

Som Welfens skriver så riskerar en sådan skatt att visa sig vara alltför tekniskt komplicerad för att var kostnadseffektiv. I kombination med den redan idag håra EU-skepsisen som blommar ut i olika delar av Europa är det osannolikt att en sådan reform skulle kunna rättfärdigas på både kostnadsmässiga och principiella grunder samt att det i nästa led skulle orsaka en oerhörd splittring över vilken nivå en sådan skattesats skulle läggas på. Därmed tycks det tämligen orealistiskt att tro att samarbete på en sådan fråga någonsin skulle nå någon slutsats då olika nationer med olika förutsättningar och olika politiska landskap skulle kunna enas på den fronten. Införandet av en koldioxidskatt

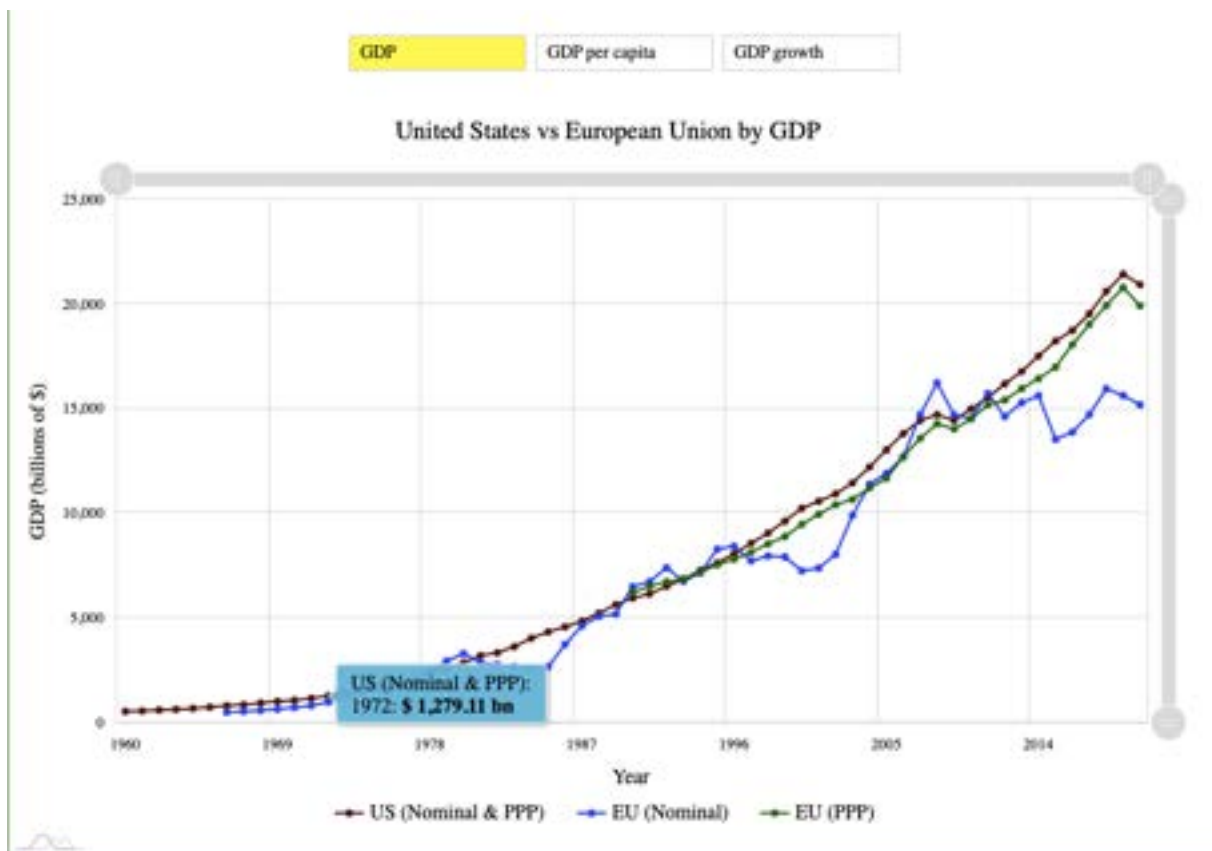
²² P.J.J. Welfens, *Global Climate Change Policy: Analysis, Economic Efficiency Issues and International Cooperation*, 1st ed., Cham, Springer International Publishing : Imprint: Palgrave Macmillan., 2022, p.158 .

måste samtidigt vägas mot andra klimatpolitiska åtgärder, inte minst mot ETS. För att inte underminera handeln med utsläppsrätter, som än så länge visat sig vara en av de mest effektiva mekanismerna för att minska utsläppen så måste en koldioxidskatt först och främst prissättas i linje med ETS samt inte inkräkta på de sektorer som ETS redan omfattar. Annars skulle en koldioxidskatt riskera att underminera ETS och dess effektivitet samtidigt som det skulle riskera att skapa en obalans i prissättningsmekanismen och resultera i olika former av dubbelbeskattningar på utsläpp.

Vidare så hade beskattningsrätt på EU-nivå kunnat bli en *slippery slope* och hade direkt stridit mot de grunder som det europeiska samarbetet vilar på. EU:s egentliga syfte är och har sedan de första stegen mot dess grundande togs varit att länder i samarbete ska sätta EU:s agenda och politiska riktning i ömsesidigt samförstånd. Inte åt det andra hållet, där EU sätter agendan och länderna därefter tvingar sig att rättas efter det. Det är denna upplevda känsla av EU:s nuvarande roll som splittrar stora delar av Europa kring EU:s legitimitet. Att ge EU beskattningsrätt skulle därmed vara att direkt ge dessa skeptiker luft under vingarna, och det skulle göra oss till protektionisternas nyttiga idioter. Lösningen på världens och Europas stora problem ligger i internationellt samarbete, inte internationell överstatlighet. Därmed bör linjen för den som på allvar menar att den värnar klimatet snarare vara att satsa på att utveckla ETS och öka spannet över sektorer vilka omfattas av systemet. Samt fortsätta att driva på för en omställning av energisektorn. Även om koldioxidskatten i Sverige och i andra länder visat sig vara effektivt, så hade en sådan skatt på EU -nivå av flera anledningar inte varit genomförbar med tillräckligt godtagbara resultat för att rättfärdiga dess införande. Det stora problemet idag är som bekant inte Sverige eller något av de länder som redan har en inhemsk koldioxidskatt, utan de som i alla lägen motvilligt tvingas acceptera de miljö- och klimatmål som EU sätter. Det är dem vi behöver få med på tåget, och det får vi genom billiga och av beprövad erfarenhet bedömt effektiva åtgärder, inte genom ett alltmer överstatlig EU.

TILLVÄXT – EN KONTINENT FÖR INNOVATION OCH RIKEDOM

Under de senaste 15 åren har EUs tillväxt kraftigt minskat. Sedan finanskrisen 2008 så har den samlade europeiska ekonomin fortsatt att gradvis falla bort och minska i storlek. År 2008 så låg USA och EU ungefär likadant, med en liten fördel för EU. Därefter har USA sprungit iväg, samtidigt som Kina vuxit sig allt starkare och 2021 var den amerikanska ekonomin ungefär 1/3 större än den europeiska.

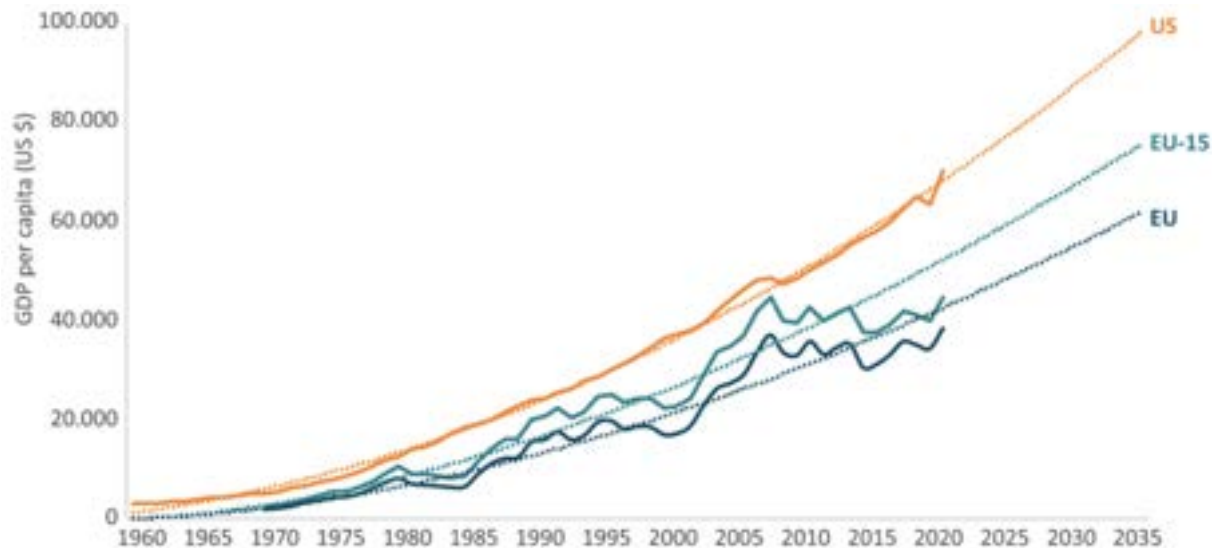

23

Grafen ovan visar hur BNP för USA respektive EU har förändrats över tid fram till år 2021 och det är tydligt hur eurokrisen och finanskrisen 2008 har påverkat detta utifrån det drastiska skifte man ser i tillväxten vid den tidpunkten. Denna utveckling är i allra högsta grad oroväckande då den med tiden inte bara kommer innebära att EU tappar mark sett till materiell rikedom utan kommer även stärka vårt beroende av amerikansk teknologi, innovation och militärt stöd. Samtidigt innebär den här utvecklingen att EU:s

²³ Statistics Times, 'Comparing United States and European Union by Economy', *Statistic Times*, 22-05-2021, (accessed 10 august 2023).

internationella ställning och förhandlingsposition kommer att försvagas alltmer vilket försvårar EUs ambition att ta sig an ledarrollen i den globala bekämpningen av klimatförändringar.

24

Grafen ovan visar hur utvecklingen utifrån BNP per capita sett sedan 1960 och även här blir det tydligt att USA fortsätter att springa ifrån EU. Senare statistik från i år visar fortsatt på att den här trenden håller i sig. Efter återhämtandet från pandemin så har USA fortsatt att springa iväg i rask takt och idag är USAs ekonomi cirka 80% större än EUs²⁵. Trenden började däremot redan innan pandemin, och det är något som är värt att belysa i syfte att påpeka att det inte var pandemin som var den huvudsakliga anledningen till denna utvecklingen.

Vidare så har den Europeiska unionens energipolitik också visat sig vara en starkt bidragande faktor till EU:s minskade tillväxtgrad. Tillskillnad från USA har EU väldigt dålig tillgång till nödvändiga naturresurser och samtidigt som USA har vuxit sig till världens största producent av olja och naturgas så har EU:s elpriser med tiden skenat i väg. Samtidigt satsas det från EU:s sida ambitiöst på vätgas och havsbaserad vindkraft samtidigt som elpriserna fortsätter att hämma den europeiska tillväxten och allt fler

²⁴ World Bank. (2023, May 15). Gini Index The World Bank: <https://data.worldbank.org>

²⁵ Lepramentier, A. "The GDP gap between Europe and the United States is now 80%". *Le Monde*, 04-08-2023. https://www.lemonde.fr/en/opinion/article/2023/09/04/the-gdp-gap-between-europe-and-the-united-states-is-now-80_6123491_23.html

amerikanska bolag börjar plocka marknadsandelar i Europa. Med det så har även kriget i Ukraina bidragit till en ökad kostnad för energi i Europa då stora länder såsom Tyskland i allt för hög utsträckning gjort sig beroende av rysk gas, vilket resulterat i en situation där europeiska företag och medborgare i snitt betalar 3-4 gånger så mycket för sin el som sina amerikanska motsvarigheter vilket direkt satt förutsättningarna för europeisk tillväxt i en betydligt sämre position²⁶.

Om det europeiska samarbetet fortsatt ska kunna göra anspråk för sin legitimitet och stärka sin roll som internationell stormakt så är tillväxten något av det mest akuta som behöver åtgärdas. Utan tillväxt och ekonomisk makt så kommer EU med tiden att behöva göra sig alltmer beroende av andra stormakter samtidigt som det egna förhandlingsutrymmet krymper. Därför behöver EU en ny strategi för hur man ska främja företagsamhet, innovation och utveckling på kontinenten.

För att detta ska bli möjligt så är det i första hand 3 områden som behöver prioriteras.

1. Europeisk energipolitik
2. Stärkt marknadsekonomi och frihandel
3. Innovation och kompetensutveckling genom universiteten

ENERGIPOLITIK

I EU:s nya föreslagna energimål för 2030, som man informellt enades om i mars 2023, omfattar följande:

- Att öka andelen förnybar energi i energiförbrukningen till 42,5 %, i syfte att uppnå 45 %.
- En minskning med 11,7 % för EU:s primära och slutliga energianvändning jämfört med 2020 års prognoser för 2030, vilket motsvarar 40,5 % respektive 38 % jämfört med 2007 års prognoser.²⁷

²⁶ Gideon Rachman, 'Europe has fallen behind America and the gap keeps growing', *Financial Times*, 19-06-2023, (hämtad 17 juli 2023).

²⁷ Matteo Ciucci, 'Energipolitiken: allmänna principer', *Europaparlamentet Times*, 04-2023, (hämtad 14 juli 2023).
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/68/energipolitiken-allmanna-principer>

Komplementärt till dessa mål så har EU genom olika direktiv och strategier lagt ut målen för hur unionens framtida elproduktion ska se ut. Som tidigare nämnt i den här rapporten läggs särskilt stor vikt vid havsbaserad vindkraft och vätgas. Som tidigare lyfts så medför dessa satsningar potentialen att medföra både en negativ utveckling på utsläppen samt vara effektlösa och kostnadsmässigt oförsvarbara. Men inte nog med det, givetvis har energipolitiken också en oerhörd effekt på europeisk tillväxt och våra företags konkurrenskraft.

Som tidigare nämnt så har EU:s tillväxt under de senaste 15 åren stagnerat kraftigt samtidigt som länder som USA har sett en enormt bättre utveckling. Det finns flera olika faktorer som ligger till grund för den här utvecklingen, men en av de allra mest avgörande är energiproduktionen och elpriserna. Gideon Rachman skriver i *Financial Times* att en av den mest avgörande faktorn till att gapet mellan EU och USA vidgats under de senaste åren är elpriserna. Där konkluderas att företag i EU betalar i snitt 3 gånger så mycket för sin el som företag i USA vilket har föranlett en situation där på pappret jämnstora företag i EU och USA utkonkurreras, köps upp eller absorberas av sina motsvarigheter i USA²⁸. Om denna utvecklingen fortsätter och det inte sker något drastiskt med Europeisk energiförsörjning så kommer gapet att öka och Europas internationella ställning kommer allvarligt att försvagas i flera avseenden.

När Tyskland inledde sin *Energiwende* så var det med snarlik motivering och argumentation som EU idag gör sina stora klimat- och energisatsningar. I takt med att kärnkraft och annan förutsägbar energiförsörjning ersattes med icke-planerbara alternativa så som kärnkraft så ökade elpriserna, vilket spädde på inflationen och fick en avsevärd effekt på marknaden, samtidigt som beroendet av rysk gas och kolkraft ökade. Därmed kan en stor del av stagnationen av det europeiska BNP förklaras utifrån de negativa effekter *die Energiwende* fick både på ekonomin och miljön²⁹. Med facit i hand känns det uppenbart att *Energiwende* var ett politiskt misslyckande utifrån effekterna det

²⁸ Gideon Rachman, 'Europe has fallen behind America and the gap keeps growing', *Financial Times*, 19-06-2023, (hämtad 17 juli 2023).

²⁹ Pieter Cleppe, 'Germany needs to stop imposing its failed energy policies on the rest of the EU', *Brussels Report*, 4-01-2022, (hämtad 11 juli 2023).

bar med sig, samtidigt ser vi dock hur EU håller på att upprepa samma misstag och göra misslyckad tysk energipolitik till sin egen. För att förhindra att hamna i en liknande situation igen så behöver EU byta inriktning och välja en teknikneutral väg för sin framtida elförsörjning. En strategi som inkluderar planerbar energiförsörjning som sin bas och den icke-planerbara som ett komplement. Annars löper EU stor risk att stöta på ännu en fas av ekonomisk stagnation efter vilken återhämtningen mot att mäta sig mot världens största ekonomi blir omöjlig att genomföra.

Vidare så kommer den ekonomiska regressionen leda till att europeisk innovation avtar och att möjligheten för grönt ingenjörskap i Europa. EU behöver därför revidera sina mål kopplade till energiproduktionen från att förorda förnybar el till att förorda fossilfri el, annars kommer avvecklingen av planerbar energislag i kombination med den långsamma uppbyggnaden av motsvarande förnybara energislag leda oss längre bort ifrån den ekonomiska boosten Europa behöver. I dagsläget är vi beroende både av planerbar elproduktion och av import av gas. Detta kommer inte att förändras bara för att vi antar mål om fler och fler havsbaserade vindkraftverk. För samtidigt som EU håller på att göra en Energiwende 2.0 så är USA världens största producent av olja och naturgas³⁰³¹. De kommer att fortsätta sin omställning samtidigt som de kan göra sig oberoende av omvärlden, tyvärr kan inte Europa göra likadant.

SLUTSATSER

- EU behöver en tillväxtorienterad energipolitik som syftar åt att möjliggöra för europeiska företag och innovation att vara en del av den gröna omställningen, inte slå undan benen på dem genom dålig planering, höga kostnader och inflation.
- Mål om förnybar energi bör i högre utsträckning omformuleras till att omfatta fossilfri el i stället

³⁰ Prableen Bajpai, 'What Countries Are the Top Producers of Oil?' , *NASDAQ*, 15-03-2022 , (hämtad 11 juli 2023).

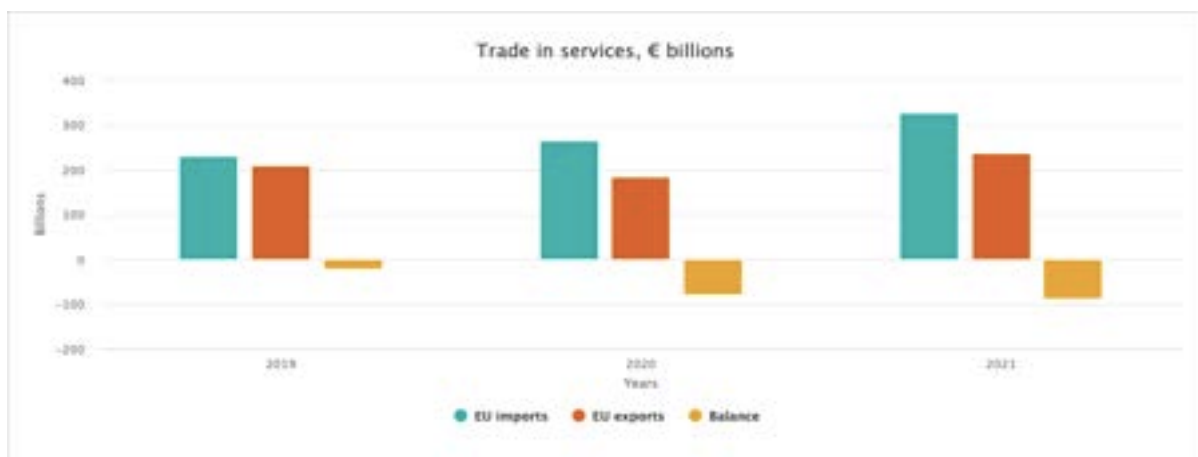
³¹ Melissa Pistilli, 'Top 10 countries for Natural Gas Production (Updated 2023)' , *Investing News Network*, 24-05-2023 , (hämtad 14 juli 2023).

- EU behöver satsa mer på planerbar energi, för att säkerställa förutsägbarhet, stabilitet och låga priser för Europas elförsörjning

MARKNADSLIBERALISM OCH FRIHANDEL

Under uppbyggnaden av Europa efter andra världskriget fanns det en utmärkande faktor som bidrog allra starkast till att göra Europa rikt och levande igen, frihandel. Efter andra världskriget insåg europeiska makthavare och visionärer att det genom marknadsmässiga mekanismer kunde skapas högre trösklar för konflikt genom ett ömsesidigt ekonomiskt beroende och en ömsesidig ekonomisk tillväxt. Den fria europeiska marknaden är ett av Europas mest lyckade projekt och det är tack vare det som EU länge kunde titulera sig som världens största ekonomi. Världen har krympt mer och mer på senare, det som tidigare var ganska stort, frihandel mellan europeiska länder tycks idag tämligen litet i vår värld. Ska Europa och dess länder ännu en gång kunna vara med om fortsatt ekonomisk tillväxt så behöver vi världen och världen behöver oss. Europeiska företag har mycket att erbjuda resten av världen och därför skulle ytterligare frihandelsavtal kunna generera en ny "boom" för den europeiska ekonomin och bidra med ökad tillväxt och innovation.

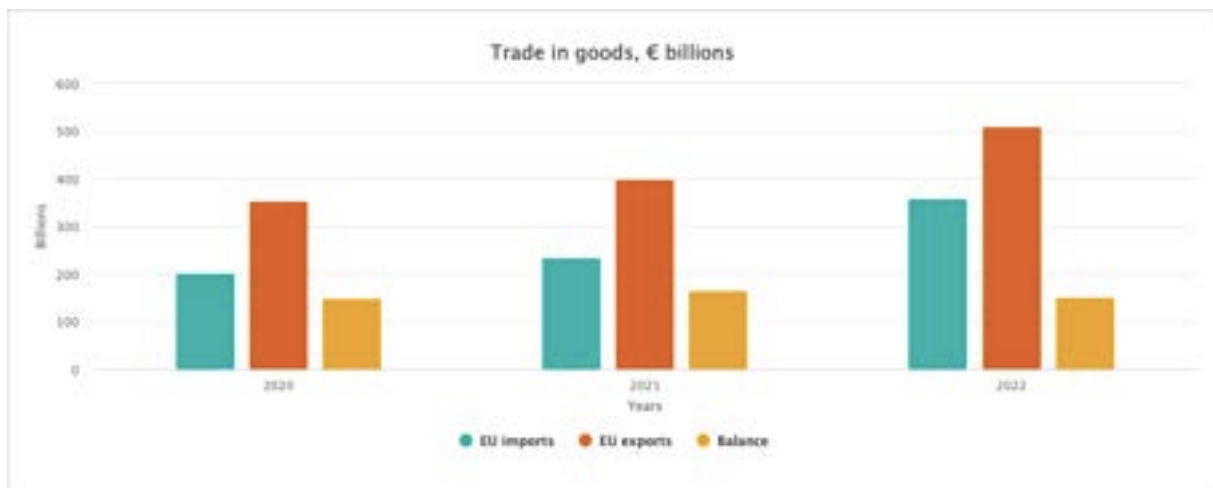
FRIHANDELSAVTAL MED USA – MÖJLIGHETER OCH HINDER

32

I grafen ovan ser vi hur handeln med USA inom sektorn tjänster genererar strax över 200 miljarder euro i europeiska exporters varje år. Inom tjänstesektorn ser vi samtidigt att vi har en negativ handelssplittring där USA har ett övertag på strax under 100 miljarder euro.

³² European Commission, 'EU trade relationship by country/region; United States', European Commission, N.d , (hämtad 18 juli 2023).

33

Som grafen ovan visar är historien däremot något annat när det kommer till handeln med varor. Där har Europa en starkt positiv handelsplittring och exporten från EU till USA avseende varor uppgick år 2022 till över 500 miljarder euro. Där med har vi i varusektorn en positiv handelsplittring med ca 150 miljarder i varuhandeln, och en positiv handelsplittring på ungefär 50 miljarder euro på totalen.

Handelsrelationerna med USA är därmed ytterst viktiga för EU då den redan idag genererar kopiösa mängder pengar och bidrar starkt till den europeiska tillväxten trots att det inte finns något frihandelsavtal på plats mellan de två aktörerna

Därmed väcks frågan, hur mycket mer hade EU kunnat vinna på ett frihandelsavtal med USA?

Enligt vissa uppskattningar så skulle ett frihandelsavtal med USA vara övervägande positivt till EU:s fördel. På kort sikt skulle det generera ca 1,3% i BNP ökning för EU och ca. 1 miljon nya jobb³⁴. Detta hade i sin tur stärkt den europeiska köpkraften och stärkt

³³ European Commission, 'EU trade relationship by country/region; United States', *European Commission*, N.d , (hämtad 18 juli 2023).

³⁴ W.Simons, H. Vandenbussche, W. Connel Garcia, 'Free trade between the EU and US: A match made in heaven', *CEPR*, 24-08-2018 , (hämtad 18 juli 2023).

vår ekonomiska position på den globala marknaden och banat väg för att öka den europeiska tillväxten även på sikt.

Vad hindrar ett frihandelsavtal mellan parterna?

År 2013, under Obamas presidentskap inleddes förhandlingar mellan EU och USA för att nå ett frihandelsavtal som gick under namnet TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership). År 2016 avslutades dock förhandlingarna till stor del med anledning av Donald Trumps tillträde på presidentposten. Med anledning av hans protektionistiska retorik och ambition om att framförallt värna amerikansk bilindustri så sågs det som omöjligt från båda parter att nå en överenskommelse. Sedan dess har förhandlingarna aldrig riktigt tagit fart, till stor del på grund av det politiska läget som råder i USA. Först med Donald Trumps presidentskap och därefter i både Joe Bidens och det demokratiska partiets motvilliga aversion om att föra en alltför "globalistisk" politik. Med andra ord har Donald Trumps utrikespolitiska policy och protektionistiska retorik infekterat amerikansk politik till den grad där även ett frihandelsavtal med EU känns som en sekundär prioritet. Under 2022 har President Joe Biden och EU kommissionens ordförande Ursula Van Der Leyen däremot påbörjat samtal och uttryckt en ömsesidig vilja av att få ett frihandelsavtal på plats, inte minst i syfte att stärka sina positioner gentemot Kina när det kommer till till exempel mineralhandeln. Däremot har inga officiella steg tagits mot att föra formella diskussioner kring temat och med en stundande valrörelse i USA som i dagsläget ser ut att stå just mellan Donald Trump och President Joe Biden så är det osannolikt att den nuvarande amerikanska administrationen skulle vara ivriga i att påbörja formella samtal. Dessutom är det värt att poängtera att även Bidens administration fört en protektionistisk politik som försvårat handelsrelationer, inte minst genom *Inflation Reduction Act*.

Därmed är framtiden för ett frihandelsavtal mellan EU och USA fortfarande en bra bit bort, mycket på grund av ett infekterat politiskt läge i USA. Vidare så finns det även lagstiftande hinder i vägen för att få ett sådant avtal på plats, inte minst när det kommer till lagar kring datainhämtning där GDPR är ett sådant hinder som kan omöjliggöra ett frihandelsavtal mellan de två parterna. Även livsmedelsindustrin är ett sådant exempel

där det finns stora skillnader mellan amerikansk och europeisk lagstiftning som hade varit svåra att komma runt.

SLUTSATSER

Även om EU och USA idag står långt ifrån varandra i att nå en frihandelsöverenskommelse så är det i EU:s högsta intresse att fortsätta driva på och stärka ambitionen för att få ett sådant på plats. Ska EU:s tillväxt vända och nå sin fulla potential så är det inte enbart intern faktorer som kommer att spela roll utan även möjligheten för Europeiska företag att kunna verka friare även globalt. Som tidigare presenterat i det här avsnittet så hade ett frihandelsavtal mellan EU och USA på kort sikt genererat ungefär 1,3% i ökat BNP och 1 miljon nya jobb på den europeiska arbetsmarknaden. Två helt avgörande effekter för att EU på längre sikt ska kunna öka sin köpkraft, tillväxt och inte minst internationella ekonomiska ställning som i förlängningen även ger ökad diplomatisk och politisk makt.

Vidare bör även EU se över huruvida inrättandet av en instans med syfte att harmonisera lagstiftning med potentiella frihandelspartners går att inrätta, för att säkerställa att de lagstiftande hindren för framtida frihandelsavtal inte kommer i vägen för eventuell politisk vilja. Detta skulle vara ett bra sätt att säkerställa att frihandelsavtal i framtiden inte stöter på byråkratiska hinder som förhalar sådana processer när en politisk vilja finns.

- EU bör fortsatt anta en aktiv roll i att få ett frihandelsavtal mellan parterna på plats, oavsett sittande administration så måste den europeiska ambitionen vara tydlig.
- EU bör se över huruvida inrättandet för en harmoniserande instans för lagstiftning är möjlig, i syfte att motverka lagstiftningsmässiga handelshinder som försvårar möjligheten till ett frihandelsavtal.

FRIHANDELSAVTAL MED INDIEN

En annan central aktör som EU behöver blicka mot när det kommer till framtida frihandelsavtal är Indien. Indien är en av världens snabbast växande ekonomier och där finns stor potential för europeiska företag att nå ut med sin export samt en stor vikt i att stärka samarbetet mellan EU och Indien i syfte att bidra till Indiens gröna omställning. I juni 2022 inledde EU och Indien förhandlingar rörande ett eventuellt frihandelsavtal men än har ingen överenskommelse slutits.

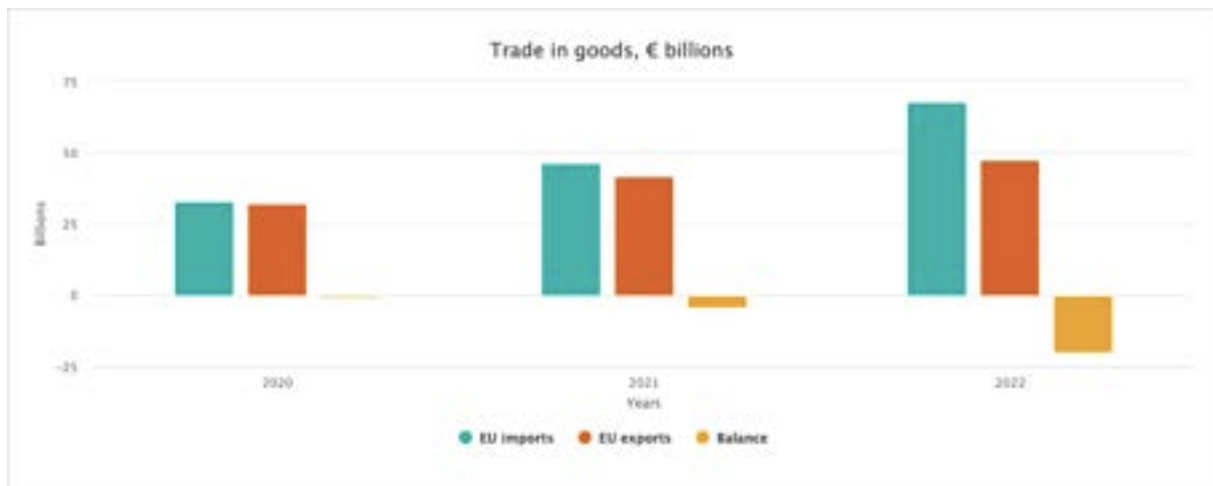
Svårigheterna med att nå ett frihandelsavtal rör flera olika delar. Bland annat Indiens väldigt restriktiva lagstiftning kring utländska företag och investeringar samt Indiens tendens att avvika från olika internationella överenskommelser rörande grön produktion och liknande. EU skriver själva på sin sida rörande handel med Indien följande:

Currently, India's trade regime and regulatory environment remains relatively restrictive. Technical barriers to trade (TBT), sanitary and phytosanitary (SPS) measures, deviation from internationally-agreed standards, as well as discrimination based on legislative or administrative measures by India, affect a wide range of sectors, including goods, services, public procurement and investment.³⁵

Idag omfattar EU en väldigt stor del av Indiens export och båda parter är väldigt viktiga handelspartners för varandra. EU är var år 2021 Indiens tredje största handelspartner och står för över 10,8% av Indiens totala handel med varor samtidigt som EU är Indiens näst största exportdestination dit 14,8% av alla Indisk export går.³⁶

³⁵ European Commission, 'EU trade relationship by country/region; India', *European Commission*, N.d, (hämtad 18 juli 2023). https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india_en

³⁶ European Commission, 'EU trade relationship by country/region; India', *European Commission*, N.d, (hämtad 18 juli 2023). https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india_en

37

I figuren ovan syns det tydligt hur viktigt EU är för indisk export. År 2022 importerade EU in varor från Indien för omkring 70 miljarder euro och resulterade i en positiv handelsbalans för Indien med ca. 20 miljarder euro. Detta indikerar starkt vilken potential som finns för ytterligare indisk export till Europa vid ett slopande av de barriärer som idag existerar, och med det så kan man tro att viljan för att nå ett frihandelsavtal från Indiens sida ur det här avseendet är starkt. Samtidigt så ser man också från EU:s håll hur ett frihandelsavtal hade resulterat i minskad diskriminering av europeiska varor, tjänster och företag på den Indiska marknaden, vilket i sin tur hade kunnat stabilisera handelsbalansen på sikt samt möjliggjort för fler investeringar från EU i industrier och företag som fortfarande är i utvecklingsstadiet i Indien idag.

Vidare så kan även ett frihandelsavtal med Indien möjliggöra för EU att i förhandlingar ställa högre krav kring miljörelaterad och teknisk omställning för att kunna få ett avtal på plats. EU kan i sådana förhandlingar ställa ganska ambitiöst ställda krav på Indien och deras behov att anpassa sin lagstiftning för att få ta del av den europeiska marknaden på fria villkor. Detta hade på sikt kunnat medföra att Indien som idag är en av de största bovarna i de globala utsläppen av växthusgaser av marknadsmässiga skäl hade gått med på att påskynda en omställning i syfte att kunna få tillgång till den europeiska marknaden och samtidigt stärka sin tillväxt. Därmed bör EU vara tydliga och offensiva i förhandlingar med Indien om att en förutsättning för att ett frihandelsavtal ska komma på plats är att

³⁷ European Commission, 'EU trade relationship by country/region; India', *European Commission*, N.d , (hämtad 18 juli 2023).

Indien visar stark ambition och vilja kring att reducera sina utsläpp och vidta de klimatpolitiska åtgärder som är nödvändiga för att handel utan hinder ska bli möjligt.

SLUTSATSER

- EU bör i förhandlingar om ett frihandelsavtal mellan Indien och EU ställa tydliga krav på vilka omställningsmässiga åtgärder som Indien behöver vidta för att deras produkter ska kunna finnas fritt tillgängliga på den europeiska marknaden
- Ökad handel med Indien kan komma att ge EU ett större mandat att kunna påverka Indiska lagstiftare i en mer miljövänlig riktning
- Ökad handel med Indien kommer att underlätta för europeiska investeringar som både är gynnsamma ur ett europeiskt tillväxtperspektiv, men även möjliggöra och tillgängöra större satsningar på grön innovation i Indien
- Ett frihandelsavtal med Indien hade inneburit slopade handelshinder för europeiska företag som verkar i och exporterar till Indien

UNIVERSITET OCH INNOVATION

Universiteten är en motor för innovation. Bara i Sverige ser vi hur några av landets största företag och uppfinningar är direkt länkade till de olika institutionerna runtom i landet. Kopplingen mellan Chalmers och Volvo och den mellan Lunds Universitet och företag som Tetra Pak är uppenbara sådana. Ett framgångsrecept för innovation har i alla tider varit att erbjuda attraktiv utbildning av hög kvalitet för att forma och locka till sig de med stora idéer som kan bli till verklighet.

Europa har länge varit ett starkt centrum för utbildning och innovation men sedan Storbritanniens uttåg ur den Europeiska unionen så har statistiken försämrats. Enligt *Times Higher Educations* ranking för 2023 så finns det endast 6 universitet från EU att hitta bland topp 50 i världen³⁸. Ännu mer oroväckande är att det högst rankade högre

³⁸ Times Higher Education, 'World University Ranking 2023', Times higher education, N.d , (hämtad 20 juli 2023). <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2023/world-ranking>

lärosätet från EU återfinns först på plats 30. Värt att notera är att på samma lista så har USA hela 23 universitet som rankas bland de 50 bästa i världen, trots att de har en mindre befolkning med över 150 miljoner människor.

Denna statistik talar starkt för att det behövs en upprustning av de europeiska universiteten och kontinental strategi för hur de högre lärosätena ska höja sin kvalitet och ges bättre förutsättningar att bedriva kvalitativ forskning och undervisning. Ska Europa kunna öka sin tillväxt, bli ett centrum för innovation och en ledargestalt i framtidens globala utmaningar så krävs det att en större andel av den globala spetskompetensen både söker sig till och verkar i EU.

VAD GÖRS IDAG?

Horizon Europe

Redan idag finns det flera olika instanser inom EU som jobbar med att främja universitetens arbete och finansiera forskning, främja samarbete och möjligheter för studenter att studera i alla delar av unionen. Den Europeiska unionen står för en väldigt stor del av de forskningsmedel som universitet runt om i Europa tar del av och denna finansieringsmodell har möjliggjort för fler samarbeten mellan europeiska universitet och institutioner. År 2020 beslutade EU om budgeten och strukturen för satsningen *Horizon Europe* som är EU:s finansieringsprogram för forskning och innovation med sikte på fram till år 2027. Inom ramen för *Horizon Europe* och dess budget finns 95.5 miljarder euro som ska fördelas för att satsa på forskning och innovation runt om i Europa³⁹. Generellt sätt så fördelas dessa pengar genom olika "calls" som EU utfärdar, därefter kan olika institutioner och organisationer presentera projektförslag som sedan granskas innan godkännande. De generella kraven för att beviljas EU-medel är ganska få då de flesta kraven och villkoren är specifikt utformade för varje "call". Dessa utformas ofta utifrån EU:s övriga mål och verksamheter för att bidra till en rörelse mot EU:s "big picture" mål. Därmed kan de olika callsen som utfärdas ofta exkludera olika typer av forskningsprojekt som inte går i direkt linje med EU:s övriga mål.

³⁹European Commission, 'Horizon Europe', European Commission, N.d., (hämtad 5 augusti 2023).
https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

Erasmus

Vidare så har även projekt såsom Erasmus möjliggjort för ett större kompetensutbyte mellan länder genom att ge möjlighet för utbytesstudier och andra former av studentutbyten på ett väldigt smidigt sätt. Erasmus projektet hade år 2021 en budget på 26.2 miljarder euro och omfattade ungefär 4 miljoner studenter, lärare och annan akademisk personal⁴⁰. Erasmus är inte bara gynsam ur ett kompetensutbytesperspektiv utan även en viktig del i att göra Europa mindre och stärka den europeiska identiteten och kulturella kompetensen bland Europas unga, en viktig byggsten i att bygga ett Europa som håller ihop. Däremot kan det ibland läggas lite för stort fokus vid just detta, och lite för lite vid kompetensutbytet på ett akademiskt plan. Idag kan i princip alla inskrivna studenter vid ett högre lärosäte söka utbyte i Europa via Erasmus och få delar av sina studier finansierade inom ramen för de pengar som programmet omsätter. Kraven för att antas till utbyten via Erasmus är väldigt grundläggande och omfattar i princip enbart krav på högre studier och utbytet ska vara relevant för ens nuvarande studier. Därmed är det rimligt att fråga sig huruvida EU ska lägga så många miljarder på ett utbytesprojekt utan några riktiga akademiska ambitioner? Som EU själva uttrycker det så är Erasmus huvudsakliga syfte att vara en brygga i den europeiska integrationsprocessen och stärka utbytesstudenters kulturella och språkliga kompetenser, en viktig del i att säkerställa ett enat Europa även i framtiden, men till en extremt stor kostnad för en ytterst liten effekt ur ett rent pragmatiskt perspektiv.

SLUTSATSER

EU:s strategi kring finansiering av forskning och utbyte av studenter och kompetenser visar tydligt att mer pengar inte alltid är lösningen. Tittar man på internationella rankingar så är det anmärkningsvärt hur dåligt det går för EU:s universitet i förhållande till andra utvecklade delar av världen. EU behöver se över sin strategi kring både finansiering av forskning men även för diverse studentprojekt där den fulla potentialen i EU:s samordning idag inte utnyttjas.

⁴⁰ European Commission, 'ERASMUS', European Commission, N.d , (hämtad 18 juli 2023).
https://commission.europa.eu/education/set-projects-education-and-training/erasmus-funding-programme_en

- EU:s finansiering av forskning bör i högre grad än idag frikopplas från EUs övriga strategiska mål i syfte att värna den akademiska friheten och inte bli en stor soppa av många liknande projekt om och om igen.
- Erasmus årliga budget ligger på ca. 29 miljarder euro, samtidigt saknas akademiska ambitioner med projektet. Erasmus bör rimligen i högre grad än idag utgå utifrån akademisk efterfrågan och kvalitet. Med ett sådant fokus hade en satsning som Erasmus kunnat bli extremt fruktfullt, på flera håll, inte bara genom kulturellt utbyte.

EUROPEISK FÖRSVARSPOLITIK

I dagens debatt är det ofta man glömmer bort varför det europeiska samarbetet från början tog form, freden på kontinenten. Säkerhets- och försvarspolitik har därmed alltid funnits med i bilden, även om det är med hjälp av andra mekanismer som man har arbetat mot det fredsfrämjande målet. Såsom genom ömsesidigt ekonomiskt beroende och samordning av stålproduktion. Men i takt med ett ytterligare konflikter har blossat upp på kontinenten så har frågan återigen väckts och givits ny relevans. Under 1990-talet och balkankrigen så fick den samlade europeiska massan för första gången sedan andra världskriget bevittna att det som i det nya Europa sågs som omöjligt, resulterade i det största folkmordet på europeisk mark sedan andra världskriget. År 1999 beslutade därmed EU att fram tills år 2003 så skulle de europeiska länderna under EU-flagga kunna samla 60,000 trupper som skulle kunna hållas in takt under ett års tid. Här togs de första stegen mot ett konkret europeiskt försvarssamarbete och under de senaste åren har frågan aktualiserats på nytt med anledning av andra geopolitiska faktorer, såsom Rysslands annektering av Krimhalvön 2014.

VILKA FÖRSVARSSAMARBETEN FINNS IDAG?

År 2017 sjösatte EU *The Permanent Structured Cooperation* (PESCO) samt *The European Defence Fund* (EDF). EDF:s primära syfte är att underlätta för finansiering av olika typer av försvarssamarbeten som bland annat finns inom ramen för PESCO. EDF:s budget för 2021-2027 ligger på 7.9 miljarder €. Försvarssamarbeten som går under EDF och utförs inom ramen för PESCO ges 10% extra i finansiering för att främja den typen av samarbeten. Samarbeten inom ramen för PESCO som redan idag inletts rör bland annat marin spaning och cybersäkerhet⁴¹. Inom ramen för PESCO så förbinder sig EUs medlemsländer till 5 huvudsakliga direktiv:

- a) cooperating with a view to achieving higher levels of investment expenditure on defence equipment in the light, for instance, of international responsibilities (especially in the framework of the North Atlantic Treaty Organization (NATO));

⁴¹ European Parliament, 'PESCO: Ahead of the strategic review', *European Parliament*, 2020, (hämtad 24 juli 2023). [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/652051/EPRS_BRI\(2020\)652051_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/652051/EPRS_BRI(2020)652051_EN.pdf)

- b) aligning the defence apparatus by identifying military needs, pooling and specialising capabilities, and encouraging cooperation in training and logistics;
- c) taking concrete measures to mobilise forces;
- d) reducing capability shortfalls and gaps; and
- e) participating in major joint or European equipment programmes under the EDA.⁴²

Med både PESCO och EDF på plats så finns det ett tydligt tillvägagångssätt och ramverk för europeiskt försvarssamarbete. Framför allt finns det en tydlig ambition i att vidare satsa på att stärka den europeiska försvarsberedskapen och främja samarbete i frågan. PESCO har hittills även visat stor aktivitet sen det implementerades och idag finns det 47 aktiva projekt som omfattas av samarbetet.⁴³

⁴² European Parliament, 'PESCO: Ahead of the strategic review', *European Parliament*, 2020, (hämtad 24 juli 2023). [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/652051/EPRS_BRI\(2020\)652051_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/652051/EPRS_BRI(2020)652051_EN.pdf)

⁴³ European Parliament, 'Defence: Is the EU creating a European army?', *European Parliament*, 10-07-2023, (hämtad 24 juli 2023) https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/security/20190612STO54310/eu-army-myth-what-is-europe-really-doing-to-boost-defence?fbclid=IwAR1eteEVackZh4jpHAqEtTa-9aVZngvm6TOL3xQ_O1ErB9uxR6n-5gQXOdQ_aem_ASo201J51ON-Ocs4nLPfjY1nwk9dGAIY4sz21jhhDPS5PCe5br6fYOSb87fb5BnRY

Problem med nuvarande försvarssamarbete

I rapporten *European defence and PESCO: Don't waste the chance* skriver Sven Biscop om olika faktorer som riskerar att göra PESCO verkningslöst och erbjuder lösningar på hur man kan säkerställa att PESCO och det europeiska samarbetet i försvarsfrågan tar rätt riktning för att förbättra den kollektiva europeiska beredskapen.

Först och främst pekar Biscop ut "a lack of purpose" i det samlade europeiska försvarsarbetet som det första problemet i samarbetet. Bortsett från PESCO finns det flera andra direktiv som ämnar åt att främja europeisk mobilisering och beredskap. Ett av dem är CDSP (Common security and defence policy). CDSP primära syfte är att samordna europeiska försvarsinsatser i fredsbevarande syften och har bland annat används under migrationskrisen 2015 för att säkerställa stabiliteten kring medelhavet⁴⁴. Ett problem som Biscop lyfter med CDSP är att det i grunden inte finns några bindande direktiv riktade mot medlemsländerna, utan att målen för CDSP alla ligger på kollektiv EU-nivå. Detta i kombination med att många av EU:s medlemsländer även är medlemmar i NATO och omfattas av NATO:s försvarplaneringssamarbete gör att det finns en dålig förankring mellan olika instanser som riskerar att göra PESCO ineffektivt och utan tydligt fokus⁴⁵. Slutligen poängterar Biscop genom följande citat hur PESCO riskerar att bara bli ännu ett byråkratiskt luftslott utan några vidare resultat genom följande citat: "PESCO is a capability initiative: it cannot deliver if the desired capabilities are not defined"⁴⁶

Ett annat problem för PESCOs effektivitet är bristen på tydlig gemensam strategi och fokusområden i syfte att skapa en heltäckande europeisk försvarsberedskap. Eftersom nuvarande utformningen på det stora hela inte specifikt uttrycker vad eller hur enskilda medlemsländer ska satsa på utan förbinder bara medlemsländerna till att producera mer så riskerar detta till att leda till PESCO initiativ används enbart i syfte att få finansiering genom EDF till nationella fokusområden utan att ta hänsyn till den samlade europeiska strategin. Biscop skriver: "Little prevents member states, therefore, from focusing on

⁴⁴European Commission, 'Migration and Home Affairs', *European Commission*, N.d, (hämtad 24 juli 2023).
https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/common-security-and-defence-policy-csdp_en

⁴⁵ S. Biscop, 'European defence and PESCO: don't waste the chance', *EUIDEA*, no. 1, 2020, p. 6.
https://www.iai.it/sites/default/files/euidea_pp_1.pdf

⁴⁶ S. Biscop, 'European defence and PESCO: don't waste the chance', *EUIDEA*, no. 1, 2020, p. 6.
https://www.iai.it/sites/default/files/euidea_pp_1.pdf

their national objectives. Instead of using PESCO as an instrument to reach a common EU goal, member states instrumentalise it to further their own projects”⁴⁷. På flera vis är detta ett svårt problem att tackla då man både måste se till Europas bästa på det stora hela men även se till att EU inte totalt kör över nationella försvarsagendor. Däremot finns det ett fundamentalt problem i att EU-medel ska kunna fördelas utan att ha förankrats i en bredare diskussion kring hur finansieringen av den samlade försvarsberedskapen bör prioriteras. Risken utan tydlig strategi och uppdelning resulterar i att leda till en situation där beredskapen fragmenteras på ett sätt som möjliggör för enskilda förbättringar på flera olika håll, men utan att egentligen bidra till den stora bilden på ett tillräckligt signifikant vis.

VÄGEN FRAMÅT?

Att EU behöver strukturera om sitt försvarsarbete och även sätta större vikt vid den här frågan blir i vår tid alldeles uppenbart. Med anledning av Rysslands invasion av Ukraina men även ständiga oroligheter i Taiwan i kombination med att USA:s roll som ”världspolis” blir alltmer otydlig så finns det ett större behov än någonsin av att ha en stark europeisk beredskap men även ett brett samförstånd kring hur det ska utformas. Den allmänna uppfattningen har länge tyckts vara att NATO-medlemskap och USA:s stöd har varit tillräckligt för att säkerställa fred på den europeiska kontinenten men detta är något som inte längre går att ta för givet. Ser man till de indikationer som kommer från USA så är det otydligt huruvida de hade prioriterat i ett eventuellt läge där både konflikter i Asien och Europa hade ägt rum, främst om Kina hade inlett en fullständig offensiv riktad mot Taiwan. Samtidigt är det amerikanska tonläget kring både NATO men även stödet till europeiskt försvar mer negativt laddat än vad det tidigare har varit. Där har inte minst Donald Trumps presidentskap men även den republikanska primärvalsdebatten agerat som en väckarklocka för att USA:s stöd kanske inte alltid är att räkna med. Hamnar USA i ett läge där republikanerna vinner valet så är både NATO:s men även det omfattande stödet till Ukrainas framtid i fara. Även om Donald Trump inte skulle komma att vinna Republikanernas nominering till president så har både Ron Desantis och Vivek Ramaswamy som i dagsläget ligger som andra och tredje i

⁴⁷ S. Biscop, 'European defence and PESCO: don't waste the chance', *EUIDEA*, no. 1, 2020, p. 7. https://www.iai.it/sites/default/files/euidea_pp_1.pdf

opinionsmätningarna uttryckt en likadan inställning till amerikansk interventionism som Donald Trump har, om inte värre.

Med det sagt så är det hög tid för att EU att blicka inåt när det kommer till att säkerställa stabilitet och fred även framöver. Som presenterat tidigare under det här avsnitt så finns ambitionen där, men inte den tydliga målbilden. För att EU:s försvarssamarbete inte ska bli ännu ett splittrat svart hål där pengar försvinner lite här och var men inga framsteg på makronivå nås så behövs det en mer tydligt definierad strategi för hur samordningen och finansieringen ska ske samt vilka områden som ska prioriteras.

Slutsatser kopplad till avsnittet:

- Om ett europeiskt försvarssamarbete ska fungera så krävs det att det finns en större tydlighet i hur man ska prioritera och satsa EU-medel
- Nuvarande utformning av PESCO och tilldelningen av medel genom EDF riskerar att fragmentera den europeiska försvarssatsningen på ett negativt sätt
- Nuvarande utformning av PESCO och tilldelningen av medel genom EDF riskerar att främja nationella agendor över den samlade europeiska beredskapen
- EU bör se till att CDP i högre utsträckning förankras med NATO:s defence planning process för att säkerställa att både medlemsländer under NATO och PESCO gör det då åtagit sig samt för att minska eventuell diskrepans mellan dem

AVSLUTNING OCH SLUTSATS

Det europeiska samarbetet har på det stora hela visat sig vara framgångsrikt och fört med sig många goda effekter för kontinenten. Den europeiska sammanhållningen, möjligheten till fri rörlighet och frihandel samt samarbetets roll som gränsöverskridande forum för kontinentala och globala utmaningar har alla bidragit till att förbättra tillvaron och stärka villkoren för europeiska nationer, företag och individer. Men precis som med allt så förändras saker med tiden, och kräver därför revidering och utvärdering. I takt med att EU vuxit sig allt större och ökat både sin makt och sitt inflytande över medlemsländerna så har gränsdragningen mellan suveräna stater och EU blivit allt svårare att dra, samtidigt som omfattningen av EU:s legislativa och ekonomiska satsningar blivit allt mer omfattande och storskaliga så har också röster mot samarbetet höjts. I vissa fall har dessa varit befogade, i andra inte alls och i vissa fall har det fått förödande konsekvenser som i fallet av Brexit. Oavsett vart man står i frågan så måste man även som en i grunden EU-vänlig individ erkänna att samarbetets existensberättigande endast bygger på att det finns en vilja till fortsatt samarbete. EU samarbetets framtid hänger därför på hur väl man fortsatt kan få med alla på tåget, och en viktig insikt att ha när man vidare resonerar i termer av detta är att; EU behöver inte göra allt men det EU gör, måste EU göra riktigt bra. Den här rapporten har haft för avsikt att på ett översiktligt vis kartlägga delar av EU:s nuvarande satsningar i de stora frågor vi idag står inför som kräver internationellt samarbete.

En tydlig slutsats rör EU:s finansiering av diverse samarbetsprojekt och hur de utformas. Precis som det har lyfts i både avsnittet om utbildning och försvar så finns det mycket pengar som fördelas spritt och är tillgängliga att ansöka om i olika syften. Däremot är det uppenbart att finansieringen och målen för vad finansieringen ska ge ofta är alldeles för splittrade för att bidra med någon reel effekt. Det saknas i många fall från EU:s håll en tydlig riktning och målsättning mot vad de olika fonderna och satsningarna ska ge, vilket resulterar i att helhetsbilden ibland inte blir helt sammanhängande eller lätt att följa. Som i fallet av både PESCO och ERASMUS så är det lätt att få att det är satsningar för satsningens skull, snarare än utarbetade mekanismer som ämnar mot att uppnå ett specifikt mål. Denna typ av satsningar kan förstärka bilden av ett ineffektivt EU där

pengar bara försvinner. Det finns däremot i båda ovan nämnda projekt en oerhört stor potential, där man med en tydligare målbild, bättre struktur och tydligare prioriteringar hade kunnat nå oerhört konkreta och mätbara framsteg som både hade gjort nytta och uppfattats som nyttiga.

Genom den här rapporten är målet att delar av EU:s politik rörande klimat, tillväxt och försvar har redogjorts för på ett adekvat och klagörande vis. Genom att redogöra för både positiva och negativa aspekter med dessa samt erbjudit förslag på policy och politiska ambitioner så är målet att frågeställningen *hur bygger vi ett EU där alla vill vara med?* har argumenterats för på ett tillfredställande sätt. EU gör väldigt mycket bra och möjliggör för internationellt samarbete och ömsesidigt välstånd på flera olika plan. Genomgående är dock att EU behöver en tydligare målinriktning, ett mer evidensbaserat fokus och en tydligare strategi för hur man arbetar mot att främja ömsesidig vinst för hela kontinenten. Precis som med allt annat, så är det ofta bra att konkretisera ner verksamheter och ambitioner så långt som möjligt för att kunna få ut en maximal effekt av det man avser att göra. EU behöver varken bli större eller mindre, utan bara tydligare.

Förslag och slutsatser som har diskuterats i rapporten:

Miljö och klimat

- EU:s Klimatmål bör i högre grad än idag vara teknikneutrala i sin formulering
- EU:s subventioner och riktade bidrag ämnade att främja grön och fossilfri energiproduktion bör vara teknikneutrala i sin formulering för att främja alla typer av grön innovation
- Regler för subventionering av vätgas bör på sikt harmoniseras globalt för att främja fossilfri produktion av vätgas

När handel med utsläppsrätter utformas på rätt sätt så är det den i särklass mest effektiva åtgärden för att minska utsläpp. Men precis som vilken annan marknad som helst så försvagas den när statlig intervention skapar oförutsägbarhet. ETS behöver stärkas genom tydligare ramar och minskad inblandning från EU håll. Vidare så behöver ETS

komma att täcka upp för en större del av EU:s utsläpp och täcka fler sektorer, för att stärka systemets effekt.

- ETS bör täcka upp för minst 90% av EU:s utsläpp
- För att ETS ska kunna fungera så effektivt som möjligt behöver EU sluta lägga sig i marknaden kontinuerligt
- Politisk intervention skapar oförutsägbarhet i ETS och avskräcker aktörer från att delta i handeln
- EU bör arbeta för att integrera ETS med andra system för utsläppsrätter i världen i syfte att minska utsläppen på global nivå
- EU bör jobba för att integrera ETS med motsvarande system i Japan och Sydkorea i syfte att successivt bredda handeln med utsläppsrätter med Asien

Tillväxt - En kontinent för innovation och rikedom

- EU behöver en tillväxtorienterad energipolitik som syftar åt att möjliggöra för europeiska företag och innovation att vara en del av den gröna omställningen, inte slå undan benen på dem genom dålig planering, höga kostnader och inflation.
- Mål om förnybar energi bör i högre utsträckning omformuleras till att omfatta fossilfri el i stället
- EU behöver satsa mer på planerbar energi, för att säkerställa förutsägbarhet, stabilitet och låga priser för Europas elförsörjning
- EU bör fortsatt anta en aktiv roll i att få ett frihandelsavtal mellan parterna (USA på plats, oavsett sittande administration så måste den europeiska ambitionen vara tydlig.
- EU bör se över huruvida inrättandet för en harmoniserande instans för lagstiftning är möjlig, i syfte att motverka lagstiftningsmässiga handelshinder som försvårar möjligheterna för ett frihandelsavtal.
- EU bör i förhandlingar om ett frihandelsavtal mellan Indien och EU ställa tydliga krav på vilka omställningsmässiga åtgärder som Indien behöver vidta för att deras produkter ska kunna finnas fritt tillgängliga på den europeiska marknaden
- Ökad handel med Indien kan komma att ge EU ett större mandat att kunna påverka Indiska lagstiftare i en mer miljövänlig riktning

- Ökad handel med Indien kommer att underlätta för europeiska investeringar som både är gynnsamma ur ett europeiskt tillväxtperspektiv, men även möjliggöra och tillgängöra större satsningar på grön innovation i Indien
- Ett frihandelsavtal med Indien hade inneburit slopade handelshinder för europeiska företag som verkar i och exporterar till Indien
- EU:s finansiering av forskning bör i högre grad än idag frikopplas från EU:s övriga strategiska mål i syfte att värna den akademiska friheten och inte bli en stor soppa av många liknande projekt om och om igen.
- Erasmus årliga budget ligger på ca. 29 miljarder euro, samtidigt saknas akademiska ambitioner med projektet. Erasmus bör rimligen i högre grad än idag utgå utifrån akademisk efterfrågan och kvalitet. Med ett sådant fokus hade en satsning som Erasmus kunnat bli extremt fruktfullt, på flera håll, inte bara genom kulturellt utbyte.

Europeisk försvarspolitik

- Om ett europeiskt försvarssamarbete ska fungera så krävs det att det finns en större tydlighet i hur man ska prioritera och satsa EU-medel
- Nuvarande utformning av PESCO och tilldelningen av medel genom EDF riskerar att fragmentera den europeiska försvarssatsningen på ett negativt sätt
- Nuvarande utformning av PESCO och tilldelningen av medel genom EDF riskerar att främja nationella agendor över den samlade europeiska beredskapen
- EU bör se till att CDP i högre utsträckning förankras med NATO:s *defence planning process* för att säkerställa att både medlemsländer under NATO och PESCO gör det då åtagit sig samt för att minska eventuell diskrepans mellan dem

REFERENSFÖRTÄCKNING:

Webbsidor:

European Union, 'Schuman declaration May 1950' , *European Union*, N.d , https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_en, (accessed 7 Juni 2023).

European Commision, 'Delivering the European Green Deal' , *European Commision*, N.d , (accessed 7 Juni 2023).

Nature, 'Overhyping hydrogen as a fuel risks endangering net-zero goals' , *Nature*, 16-11-2023 , (hämtad 27 juni 2023).<https://www.nature.com/articles/d41586-022-03693-6>

European Commision, 'EU Emissions Trading System (EU ETS)' , *European Commision*, N.d , (accessed 1 July 2023)

European Union, 'EU ban on the sale of new petrol and diesel cars from 2035 explained)' , *European Union*, 20-06-2023, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/economy/20221019STO44572/eu-ban-on-sale-of-new-petrol-and-diesel-cars-from-2035-explained> (accessed 5 July 2023).

Felipe Munoz, 'EV prices have been growing during the last 8 years' , *Jato*, 12-12-2019 , <https://www.jato.com/ev-prices-have-been-growing-during-the-last-8-years/> (accessed 6 July 2023).

World Bank. (2023, May 15). Gini Index The World Bank: <https://data.worldbank.org>

Alex Grant, 'What are the tax breaks for electric company cars?' , *Autocar*, 10-08-2023 , (accessed 12 august 2023). <https://www.autocar.co.uk/car-news/advice-company-cars/what-are-tax-breaks-electric-company-cars>

Naturskyddsföreningen, 'Vi fick igenom koldioxidskatten' , *Naturskyddsföreningen*, 16-03-2021 , (Hämtad 12 augusti 2023). <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/vi-fick-igenom-koldioxidskatten/>

Statistics Times, 'Comparing United States and European Union by Economy' , *Statistic Times*, 22-05-2021 , (accessed 10 august 2023).

Gideon Rachman, 'Europe has fallen behind America and the gap keeps growing' , *Financial Times*, 19-06-2023 , (hämtad 17 juli 2023).

Matteo Ciucci, 'Energipolitiken: allmänna principer' , *Europaparlamentet Times*, 04-2023 , (hämtad 14 juli 2023).
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/68/energipolitiken-allmanna-principer>

Pieter Cleppe, 'Germany needs to stop imposing its failed energy policies on the rest of the EU' , *Brussels Report*, 4-01-2022 , (hämtad 11 juli 2023).

European Commission, 'EU trade relationship by country/region; United States' , *European Commission*, N.d , (hämtad 18 juli 2023).

Prableen Bajpai, 'What Countries Are the Top Producers of Oil?' , *NASDAQ*, 15-03-2022 , (hämtad 11 juli 2023).

Melissa Pistilli, 'Top 10 countries for Natural Gas Production (Updated 2023)' , *Investing News Network*, 24-05-2023 , (hämtad 14 juli 2023).

W.Simons, H. Vandenbussche, W. Connel Garcia, 'Free trade between the EU and US: A match made in heaven' , *CEPR*, 24-08-2018 , (hämtad 18 juli 2023).

European Commission, 'EU trade relationship by country/region; India' , *European Commission*, N.d , (hämtad 18 juli 2023).
https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india_en

European Commission, 'ERASMUS' , *European Commission*, N.d , (hämtad 18 juli 2023).

European Commission, 'Horizon Europe' , *European Commission*, N.d , (hämtad 5 augusti 2023).
https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

Times Higher Education, 'World University Ranking 2023' , *Times higher education*, N.d , (hämtad 20 juli 2023). <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2023/world-ranking>

European Parliament, 'PESCO: Ahead of the strategic review' , *European Parliament*, 2020 , (hämtad 24 juli 2023).
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/652051/EPRS_BRI\(2020\)652051_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/652051/EPRS_BRI(2020)652051_EN.pdf)

¹European Parliament, 'Defence: Is the EU creating a European army?' , *European Parliament*, 10-07-2023 , (hämtad 24 juli 2023)
<https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/security/>

European Commission, 'Migration and Home Affairs' , *European Commission*, N.d , (hämtad 24 juli 2023).

Statista. *Carbon dioxide emissions in the European Union from 1965 to 2021*
<https://www.statista.com/statistics/450017/co2-emissions-europe-eurasia/>

Lepramentier, A. "The GDP gap between Europe and the United States is now 80%". *Le Monde*, 04-08-2023. https://www.lemonde.fr/en/opinion/article/2023/09/04/the-gdp-gap-between-europe-and-the-united-states-is-now-80_6123491_23.html

Artiklar och rapporter:

F. Fukuyama, 'The end of history?' , *The National Interest*, vol. 16, 1989, p. 3-19

S. Biscop, 'European defence and PESCO: don't waste the chance', *EUIDEA*, no. 1, 2020, p. 6.
https://www.iai.it/sites/default/files/euidea_pp_1.pdf

European Parliament, 'PESCO: Ahead of the strategic review' , *European Parliament*, 2020 , (hämtad 24 juli 2023).

Bibliografi:

P.J.J. Welfens, *Global Climate Change Policy: Analysis, Economic Efficiency Issues and International Cooperation*, 1st ed., Cham, Springer International Publishing : Imprint: Palgrave Macmillan,, 2022

muf moderata
ungdomsförbundet